

ЧЕСТЬ УКРАЇНИ - ГОТОВ БОРОНИТИ!

На Варти

ЖУРНАЛ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В КАНАДІ

РІК II

ВЕРЕСЕНЬ

Ч. 7 (12)

НОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ РІК

З 1-го вересня почався новий 1950-51 навчальний рік, який відкриває дітям у новому ступені навчання нові наукові таємниці, нові поняття і терміни, новий цикл знання із загального шкільного процесу.

Українські діти повернулися також знову до своєї рідної школи.

Перед ними повстає краса і велич України, її героїчна історія, рясні багатства землі української та національний багатирський дух і велетенські культурні скарби нашого народу.

Рідна школа духово формує українця - самостійника, виховує його в душі любові до цієї рясної чудової країни, що називається УКРАЇНА.

У цьому числі ми подаємо повний текст тріумфальної промови
Д-ра ДОНЦОВА
виголошеної у Монреалі на
СВЯТОЧНІЙ АКАДЕМІЇ
присвяченій 20 роковинам процесу
СВУ і СУМ-у.

7-ми річна українка Тая БОЙКО перший день у рідній школі.
Торонто (Канада). 1 вересня 1950

Стати подібними до них!

(Промова д-ра Д. Донцова виголошена на святочній академії у Монреалі в залі Плято 10. IX. 1950 в пам'ять процесу Спілки Визволення України і СУМ-у в Харкові)

Молодь нашу, яка 20 літ тому повстала проти тиранії Москви, згадуємо з почуттям гордості за націю. Кілька лиш років по Крутах і Базарі, коли рвали й гризли Україну московські собаки, молодь знов готується до зриву, знов розгортає національний прапор: свідоцтво незнищеної сили нашої Правди.

Нині, коли повніть туподумства, трусости, егоїзму і зради заливає світ; коли лицеміри кричать про мир, затикаючи вуха, щоб не чути стогону мордованих націй; коли розбійники зі Сходу сидять у Раді народів, замість висіти на шибеницях; коли світ трясеться, мов крілик, перед червоним давуном — Україна не бере участі в цім божевіллі. У підземеллю, у боротьбі, громадить дальше свої сили. Як двадцять, як тридцять літ тому.

З затиснутим віддихом прислухалися ми у Львові радійовим звітам з комедії харківського процесу Спілки Визволення України та СУМ-у; хотіли збагнути, що сталося з молоддю, яка була здесяткована ще перед фарсою судової розправи. Це був для нас болісний, але й кріплячий доказ, що Україна не стане на коліна, не цілуватиме руку ката. — хоч це й робили деякі перекинчики; що Хрест і Отчизна все будуть на нашім прапорі, хоч би мільйони людської комашні в модерних хмародрапах поклонялися золоту й мамоні.

Пам'ять жертв харківської розправи запважна річ, щоб виголошувати святочні балачки, які забувають, вернувши додому. Скільки ж то буває святочних обходів, на які з'являються як на забаву, розривку, як на концерт, де пам'ять згадуваних є лиш претекстом. І як такі обходи нагадують ті, проти яких гремів пророк Ісаї:

„Нашо мені множество жертв ваших? — говорить Господь. — сходин святочних не могу більш стерпіти.... Бо беззаконність іде разом з святами вашими! Ненавидить душа моя ваші свята. Тягарем вони

стали мені, важко мені зносити їх! Молитов ваших не чую.... Обмийтесь, станьте чистими! Геть відкиньте ледачі вчинки ваші, перестаньте чинити зло! Шукайте Правди, рятуйте пригноблених, а тоді прийдіть до мене!“

„Станьте чистими!“ Чи не цього ж вимагає від нас нинішній день? Замало хоч би й години щирого духового скупчення. Не сплатимо тим нашого боргу тому юнацтву. Коли той борг прагнемо сплатити; оправді віддати шану їх пам'яті. — мусить нас стати на щось більше. Мужністю, шляхетністю фанатичною вірою в свою Правду, треба дорівняти їм! Так, лиш пам'ять їх шануємо! Так, лиш віддамо поклін їх тіням! Так, лиш сповнимо їх, кров'ю сплисаний, Заповіт, стати охоронним ватом проти східних варварів.

Не один питає: де ж тут тії варвари? Ми ж по цей бік залізної заслони! До нас не дійдуть! Це ж тисячі миль! Не дійдуть? Їх передові стежі вже серед вас! Від Владивостоку до Індії менше більше так далеко, як від Аляски до Мексики, та цей простір за один рік перескочила Москва, яка вже тримає в пазурах Китай, вдерлася до Корей й Тибету, є вже на границях Бірми й Індії. Завтра може бути в Парижі, над Атлантиком....

Ми, що кожному з нас смерть заглядала в вічі, ми знаємо як це робиться! Хоч і стрічали усмішками наші перестороги в щасливих країнах Заходу і тепер і по першій війні: у Львові, в Варшаві, в Букарешті, в Празі, у Відні. Що було їм до наших осторог?! Так, недавно ще ті веселі безжурні міста сліпили очі морем рекламних вогнів! Так само глушив там вуха варварський там-там джезбенду! І тисячі пар у танці відбивали закаблуки! Так само вулицями шмигляла жадібна гроша і насолоди розбавлена юрба! І так само з журналів до вас шкірили зуби задоволено-безглузді обличчя боксерів, голівудських зірок, ого-

лених повій, гангстерів, бізнесменів, і — певних себе — політиків. Все було „окей“!

І нагло... У вогонь і в дим, в попіл і кров, обернулася та пишнота. З грюком впала залізна заслона. А з-за неї лунали крики катованих, стогін рабів і брязкіт кайданів. Як у дні Ноя, коли теж розбавлені люди їли, пили, женилися й плодилися, сміялися й веселилися, аж поки потоп не знищив всіх. Хто, по першій війні, над Вислою, над Дунаєм, над Велтавою, цікавився тими, що впали під Крутами чи Базарем? Або молоддю з СУМ-у? Хто, по другій війні, над Тібром, над Сеною, над Темзою, цікавиться ними, або акцією УПА? Хто думає, що там, на розлогих полях і степах України, рішалася і їх справа? Справа їх свободи й незалежності? Що наше Вчора це їх Сьогодні, або Завтра?

Мир вже скінчився! Не лиш за залізною заслоною, не лиш в Кореї й Китаї, — але вже у Франції, в Сицілії, над Ельбою, в Дельгі, на Філіпінах, в Брюсселі, в Індонезії, — вже поллялась і летється кров, падають трупи. Мільйони червоних варварів в усіх столицях Заходу готуються до різанини й убивств. Десятки тисяч явних і замаскованих наймитів комуністів готуються, мов зв'язану худобу, кинути вільні ше народи, як жертву, до ніг московського тирана. У кожнім народі утворилися два табори, ворожі собі на життя і смерть. **Світ стоїть під знаком громадянської війни,** і бідні ті, які мріють, що їй удасться оминути! Те, що переходила недавно Іспанія, переходила й переходить Україна, та інші країни під московським п'ястуком, — загрожують всій кулі земній. Степинач, Міндзентий, — це було тільки повторення того, що сила диявола чинила з греко-католицькою Церквою на галицькій, і з греко-православною Церквою на Наддніпрянській Україні раніше. А те, що відбувалося на розправі — і поза розправою — з українською молоддю в 1930 році, — хто знає, чи не загрожують завтра тутешній молоді теж? Чи не час зрозуміти це? Чи не час скінчити танець на вулкані? Припливти бенкет під час чуми, яка вже шведяє з топатою довкола? Чи не час і юнакам ново-

го покоління і тутешній молоді приглянутися минулому? Приглянутися юнацтву, яке — двадцять літ тому — каралося й змагалася за свою і **вашу** свободу? Рятуючи **ваші** достатки тут, ..**ваш** спокій, **ваш** комфорт теж? Чи не час повчитися від тої молоді — як жити і як вмирати? Повчитися її гарту й посвятити? Подумати — в цю 11-у годину — про те, **які дороговкази вона лишила?** — на тім страшнім шляху, який Господь простелив їй тоді, а європейській молоді нині? А завтра може ще якийсь?

Що ж це були за дороговкази?

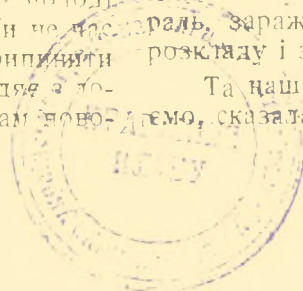
Мертвих мовчать уста. Не словами промовляють вони до нас, а ділами. І коли б ті діла їх нагло встали перед вашим духовим зором; коли б у серцях ваших спалахнуло полум'я, яке горіло в них і гнало до чину, — ви б зрозуміли — **що**, вмираючи, переказали вам ті, що „без пори скінчили свій тернистий шлях“. Вони б сказали:

Брешуть слуги диявола, говорячи про мир. Бо безнастанну війну несуть вони в родини, в народи, в континенти. Бо гірше війни їх мир, бо в часі незахмареного миру вмирає від зорганізованого Москвою голоду на Україні біля 7 мільйонів люда.

Вони б сказали вам: не думайте, що в сусідстві з царством жаху і темряви довго зазнаватимете радости спокою. Бо в день радости над тими, розпадеться кара, які — як Пилат — для святого спокою, умивали руки в крові невинних народів, мовчки приглядаючись, як на Голготу вступала одна нація за другою.

Вони сказали б вам: нема миру, де нема Божої справедливости. Нема миру, де в одній половині світа проститується душу людини; де купується й продається її совість; де заплывується її честь; де в болото топчеться її гідність людську. Не буде мира й там, де пактується з Нечистим, бо правитель, який такий пакт підписує, губить свою душу і свого народу, розхитуючи його установи, нищучи традиції і мораль, заражуючи його бактеріями брехні, розквіду і зради.

Та наша молодь, що її пам'ять згадуємо, сказала б вам: не вірте, що комунізм

бореться за ту чи іншу систему політичну або соціальну. Він бореться проти Розп'ятого, проти Христа. Він хоче, щоб не світилось Його ім'я між нами. Щоб не була воля Його. Щоб царство Сатани почалося на нашій землі. Хто вміє поза тілесну оболочку глянути в духове лице слуг комунізму, той в кожному з них уздрів би обличчя чорта. Тому й найбільше своїх слуг вербує він серед тих, які виреклися Христа або Його ніколи не визнавали.

Тому в війні, яка вже запалила світ, не може бути неутральних, що несуть і Богові свічку, і чортові кочергу. З двох стін, що зударяться, одна впаде, друга застанеться. Але неутральних витовчуть всіх вершники Апокаліпси, що за ними йде пекло і смерть. Від них не відкупитесь! Не відпроситесь! Їм можна лише служити, або їх взяти за горло.

Коли б тих, чию пам'ять згадуємо, могли б почути ми голос, — вони б сказали нам: марно плачете й нарікаєте, що віддані на поталу злу; що відступив від вас Господь. Подумайте краще, чи то не ми або батьки наші, від Нього відступили? „Бог люті зла не діє без вини нікому!“ — ні одиницям, ні народам. І чуд не сподівайтесь, коли віри не матимете. Лиш там, де є віруючі, творяться дива.

Вони сказали б вам: не дайте себе баламутити дрібним або фальшивим ідейкам федерацій, світових урядів, об'єднаних націй і т. п., ні соціалізму. Марксист соціалістичний не видовбає ока марксистові комуністичному! Або „людовий фронт“ з ним робитиме, або ласки його запобігатиме, завше знаходячи з ним спільну плятформу — безбожництва. Ідіть під одним гаслом, під одним прапаром — Христа і Рідної Землі, як ішла СУМ-івська молодь тоді, як іде УПА тепер, як ішли вояки армії української й повстанці визвольних змагань тридцять літ тому, як ішли Мазепинці й Хмельничани, як ішли воїни Ігоря князя.

Сказали б вони вам: не вірте в Росію, червону, білу чи зелену. Вогненною чертою від неї мусить відгородитися Україна! Зробити все, щоб довести до поділу потворної імперії, яка живе розбоям, грабунком і мордованням народів. Не вірте,

що шлях до визволення — це шлях крутих шляхів або капітуляції, шлях Тичин, Крушельницьких, Студинських або Костельників. Шлях визволення, це шлях, яким ішла та СУМ-івська молодь, шлях тих, що вірять в себе, в свою велику ідею; що вірять, змагаються, падають і встають знов.

Особливо ті, що народилися в цій країні, — нехай не думають, що справа, за яку наклали головами члени СУМ-у на Україні, це справа давньої історії, далекої країни. Повторяю: їх **Вчора** може статися вашим **Завтра!** З одного дня на другий кожний з вас може стати віч-на-віч з завданням, що перед ним стояв двадцять літ тому СУМ. Кожний шмат землі є нині тереном боротьби. Київ, Львів, Відень, Париж, Монреаль. Коли хочете дорівняти тим юнакам з України, відкривайте тут незрячим справжнє обличчя Москви! Кричіть глухим! Рідним, знайомим, чужим і своїм! Вдома, у товаристві, в пресі — коли ви працюєте пером! З трибуни — коли ви трибун! З казальниці церковної — коли ви священник! Демаскуйте брехню! Не слухайте в вашім середовищі приятелів червоних, ні теперішніх, ані „бувших“! Тих, які в трагічний час для нації, були остільки дурні або нікчемні, щоби тут, у вільній країні, — служити москалям. Не слухайте фальшивих гуманітаристів, які в ім'я „людяности“, милосердяться над агентами 5-ої колони, навіть на гарячій вчинку прилапаними, — як над „заблудшими братами“!

Колись, коли — як нині Заходові московський деспот, загрожував свободі Еллади, Пилип Македонський, великий Атенський трибун, Демостен, перестерігав земляків: „не удасться вам побороти ворога зовнішнього, поки не приборкаете його агентів в середині міста“! Не майте милосердя до них! Не толеруйте в своїх товариствах, не заничируйте себе приставанням з ними! Не вірте їх брехням, каяття і поборжним мінам! По ділах пізнавайте їх! Бо завше, як лиш починається акція протесту проти комунізму, — кричать вони, що це „не на часі“, що „тут так не робиться“, що тим „пошкодимо собі“; що брати участь в протесті не обов'язково, хто хоче, нехай а хто не хоче, най вдома сидить.... Або за

плота кидають нам колоди під ноги, дуже агресивні й „принципіальні”, коли йде про дрібну партійну гризню, і „нейтральні”, коли йде про антикомуністичну акцію.

Коли б юнаки з СУМ-у, яких пам'ять згадуємо, могли промовити до нас; коли б відкинули на бік свою скромність героїв, — вони б сказали вам: **станьте такими як ми!** Хай не гасне у вас вогонь завзяття й посвяти! Хай в десятеро могутнішою стане ваша сила духова! Знаєте, що біснуваті, коли в нив вселився дух зла, стають в десятеро сильніші. Цей дух зла, що вселився в червоних, — можна збороти не скорше аж протиставете йому ще сильнішу духову міць, міцнішу волю, упертішу думку! Хай непохитним буде ваше „вірую”! Тут — друзі, там — вороги! Одним — приязнь, помста — другим! Одним — любов, другим — ненависть! Тут — біле, там — чорне! Тут — наша Правда, там — брехня диявола, „отця лжи”. Не вживайте крутійської мови раба! Хай буде ваше слово — „ей-ей, ні-ні” бо решта „від лукавого”! Не грішите словоблудством хай ваш язик, плямуйте зло! Беріть за взір слова Івана Вишенського: „навчився я від Христа істини, без похлібства, лож ложню, вовка вовком, злодія злодієм, розбійника розбійником, диявола дияволом звати!” — хоч би й всі сильні світу цього падали перед ним на коліна. Нехай не заломлюється завзяття у ваших серці! Не будьте літеплими, в яких і мертвий гнів, і нежива любов. В яких замість вогню у серці — лиш чад і дим. Сказано бо, що їх виригне Господь з уст своїх. Хай горить, не гаснучи вогонь посвяти й боротьби в ваших душах. **Пам'ятайте: хто гнівом і любов'ю хоче запалити інших, мусить сам горіти! Мусить і згоріти, коли хоче, як смолоскип, світити іншим у тьмі!**

А молодь СУМ-івська нехай знає, що **перебрання нею старого прапору СУМ-у, її зобов'язує.** Не бійтесь, що ви ще самітні; що мало вас. В цім ваша сила! В самітності! Не журіться, що наклепами й брехнею обкидатимуть вас, що вас ненавидітиме світ. Бо й такі юнаки, які вмерли, щоб вічно жити, знали, і ви повинні знати, що хто є з цього світу, того й світ цей любить. І він мусить ненавидіти тих, які забігають

небезпечно наперед; які не йдуть широким, битим шляхом безжурної, сліпої людської отари. Але **тільки ті**, що рвуться наперед, що йдуть вузькою стежкою, серед наклепів і глуму дурних, — **тільки ті** не дають спати катам! **Тільки такі** свідчать перед світом і своїм народом, що наша справа ще не вирішена! **Тільки такі**, мов магніт, притягнуть нерішучих, запалять хитких, згуртують завзятих! **Тільки такі** виведуть народ в землю обіцяну із тьми, із смороду, із неволі! Як ті Левити, які привели народ у вільну землю, через пустиню, через голод і зневагу, через зраду фальшивих вождів й тупої голоти, що кинула свого Бога й вертати воліла в ярмо фараонове.

Не будьте розпачливі, що залізна долоня Божа немилосердно товче вас, як товче цілу Україну вашу і батьків ваших! Не знаємо задумів Провидіння. Та коли його удари силються на нашу країну ось вже 33 роки, немилосердні й страшні, **не зловивши її духа, ні завзяття, — то чи не є наша нація з того шляхетного металу, що з нього куються леза мечів?** Чи не б'є нас доля, щоб зробити чистими, зробити шляхетнішими, зробити твердими і гострими для тої великої місії, що нас жде?

Молоде нове покоління, яке зросло на заповідях старого СУМ-у, вже перейняте вірою в це післанництво нації і своє. Ось маніфест одного з многих з тої молоді, що перейшли страхіття війни, революції і вирвались із пекла, поета **Бори:**

„По світі всім розбрелись ми, мов діти,
в вогні згоріли нам батьки і хати,
Мільйони інших гинуть в казематах....
Там кожний вмер, як ще досі не вмер.
По світі всім ідемо мов пророки,
Втерявши все, не ласі земних благ,
Чужино! вір нам! Квіти кинь під кроки
Й не став запор на наш тернистий шлях!

По світі цім ідемо в білих тогах,
Нам Правда світить з віч,
Її ми слово сієм по дорогах,
Несемо смолоскипи в темну ніч!

Бо доля нам судила,
Незрячим путь в життя вказать,
Щоб наша сурма всіх зі сну будила,
В останній бій із Сатаною стать!

Позір чужино! Ми свідки пекла на землі,
лиш ми!

Бо сталлю стопи наших ніг підбиті,
В вогні гартовані з кривавих літ,
В чужину йдем, щоб рідний край люби-
ти

Й вогнем відплати запалити світ.
Нехай кричать про мир, хай радять над
спокоем.

Хай дебатують, діляться жерлом,
Ми ж до кінця будемо йти пробоем,
З вогнем в руках, з піднесеним чолом,
Бо духом — ми пани!”

Оцим духом, духом не плебеїв, а вільної нації, горить нинішня молодь України. Цей же ж дух і тих, які — безконечною чергою — двадцять, тридцять літ тому, воліли втратити голову, ніж схилити її перед катом. Це їх кличний дзвін! Це їх Заповіт! Це борг їм, який має сплатити покоління, що прийшло після них, на яким би відтинку фронту їх не поставила Доля.... **Стати подібними до них!** Коли таких наших Левитів знайдеться хоч трохи серед байдужої юрби, — це буде справжній і гідний поклін перед тими незабутніми тінями.

Кожна країна тепер, і ця, — живе на вулкані. Завтра може він вибухнути. Завтрішній день може покликати всіх нас, старих і молодих, мужчин і жінок, піти їх слідами. Перед обличчям того самого неситого ворога. Вчімся від них, від тих, чию пам'ять нині згадуємо! Борімся з власною неміччю, з маловірством, з оспалістю, з роз-

кладом серед нас самих! Борімся безнастанно, щодня! Хай молодь СУМ-івська стане гідною старого прапору, хай гуртує коло нього відважних, завзятих і гідних! Чесних, чистих і сильних! Розгортайте широко ваш Стяг! Яскравими знаками випишуйте на нім ваші букви — С—У—М, не ховайтеся з ним, не виступайте анонімно! Бо коли так робитимете, кого ж згуртує ваш прапор?

Хай буде емблемою вашою не заплакана мати, не покинута дитинка, а ті мужі, які їх визволяють, скупі на слова, багаті на чини. Ганьбою є безсилий плач і журба! Борці не квілять, а борються. Хай ясниться на вашім прапорі той Хрест, що яснів на козацьких прапорах, над Тризубом. Пам'ятайте, що патрона Києва, архистратига Михаїла малюють з мечем! Його духа плекайте в собі! І силу душевну. Щоб як отару овець бездумних не передушили тут нас завтра вовки, що тридцять літ гризуть нашу країну! Щоб злучити ваші зусилля з зусиллями тих, що боролися й гинули, встають і борються там!

Щоб в пожарі світовім, в змагу з царством диявола, зайняла Україна належне їй місце передове! Щоб гідно сповнила Післанництво, яким благословив її Господь.

Щоб сповнився Заповіт Шевченків! Щоб вражою, злою кров'ю волю окропила Україна! Щоб вас, молодих, які ще діждуть того дня, — щоб вітав вас вільний Київ дзвоном перемоги!

„Об'єднання повинно і мусить бути. Але об'єднання людей одного духа, гарячої віри і випробованого характеру! Людей ідеї! Добір кращих! А всю спільноту об'єднає тільки такий провід, тільки таке об'єднання, в яке маси вірять, в його чесність, мудрість і мужність, в його характерність. Об'єднують націю чи суспільність тільки люди, які викрешуть в неї запал, посвяту, порив; люди, які хочуть вести і знають точно куди і як. Не зроблять цього ніякі об'єднання, в яких тон надаватимуть вожді з ментальністю покутного адвоката, або „спеца” від дрібних махльонок; які не вміють бачити завтра, ані не розуміють сьогодні”.

Д. Донцов

Велика маніфестація у Монтреалі

Після відправи у катедрі „Нотр Дам” української греко-католицької Архирейської Служби Божої, яку відправив Преосвященний Кир Ізидор Борецький, Апостольський Екзарх Східної Канади, та після Богослуження в Українській Православній Церкві св. Софії о 12 год. 15 хв. вирушили у великий маніфестаційний похід із площі д'Арме до Домініон С'вере, щоб покласти вінки на могилі Невідомого Вояка.

У цій маніфестації брало участь близько 4500—5000 осіб.

ції Квебеку, а по середині — 2 українських синьо-жовтих прапори.

У слід за прапорами ішло тріо. По середині ішов молодий сумівець, несучи розкішний вінок. У середині вінка красувався державний тризуб, вирізблений українськими національними візерунками. По боках цього молодого сумівця ішли у національних ношах сумівки і підтримували синьо-жовті стрічки, які спадали із вінка.

За ними ішли із своїми національними прапорами делегати литовців і естонців.

Спереду походу несено хрест, як знак, що учасники маніфестації сповнені духом віри християнської моралі, що ім'я — Бог для них є на першому місці.

За хрестом несено прапори: з правого боку—англійський, з лівого боку—провін-

Потім через кожен шар соток людей, несла молодь транспаренти, на яких було написано по-англійськи обурення і протест проти комунізму, який зліквідував українські православні церкви, а духівництво вимордував або заслав у холодні тайги Си-

біру на тяжкі каторжні роботи. І це ж саме робить із греко-католицькою церквою та її душпастирями.

„7 мільйонів душ людей вимордував московський комуністичний кат на Україні штучним голодом” — повторювали подорожні, читаючи надпис на транспаренті.

„Українська молодь, як найбільш енергійна частина нації, боролася й боротиметься за Українську Державу і право на молодість” — повторяли інші.

„Антикомуністичний бльок поневоленних Москвою народів бореться за розчленування советської імперії на національні самостійні держави!” — читали вслух чужинці.

Спереду похідної колони їхав повільно на мотоциклі поліцай, як уповноважений Монреальської поліції, а по боках колони йшли сумівські упорядчики із синьо-жовтими на рукавах опасками.

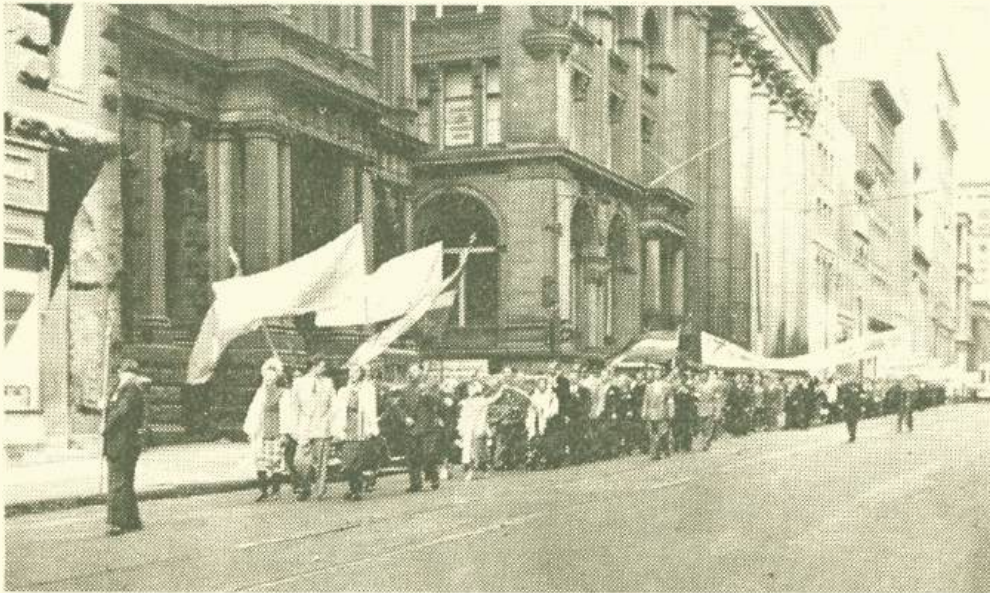
Ясно було видно, що це протикомуністичний похід. Про це говорить хрест і надписи на транспарентах, а тому відповідно до політичних переконань, населення одразу вслух реагувало.

Хоч колона походу була довга, але просувалася зразково, лише трохи інколи неспокійний вітер змагався із носіями прапорів і транспарентів. А так день був сонячний, погожий.

Спереду і по боках колони бігали із фотоапаратами аматори і кореспонденти, як української так і чужинецької преси, вибираючи найбільш характерні і цікаві місця похідної колони.

Та ось і „Домініон Сквер” і пам’ятник Невідомого Вояка.

Під досить зворушливий спів молитви „Боже, вислухай благання”, сумівці поклали вінок на могилу Невідомого Вояка. Потім виступали промовці.

Цей похід, якого ряди були побудовані по три особи, посувався у напрямку до пам’ятника Невідомого Вояка. Довжина дороги сягала близько двох миль.

Для мешканців Монреалю така чисельна маніфестація була не абиякою подією і тому не диво, що вони із таким зацікавленням оглядали її або просто за нею йшли.

Хоч промова п. Романа Бриковича не була надто добірна, але зате щира і зворушлива.

Він згадав про долю обох церков і їх духовних провідників.

Хоч коротко, але з вогнем завзяття схарактеризував історію СУМ-у та СВУ, історію спротиву проти московського наїзника білого, червоного, зеленого. Хвилю-

вання й ненависть промовця проти хижацької імперіялістичної Москви зробили певний духовий вплив на присутніх і викликали ще більший гнів, обурення і завзяття проти москаля-наїзника.

Далі в англійській і французькій мовах читав свій текст п. Святослав Томюк. Основний лаятмотив його промови говорив, що українці ніколи не складуть своєї зброї перед жодним окупантом і що ідею правди треба підперти силою, чином і здешити знахабнілого ворога.

Він закликав чужинців глибше зрозуміти небезпеку комунізму-потвори, яка розкривши закривавлену пащу, дико клацає зубами на вільність і добробут людства. Проти цієї потвори мусять всі народи західного світу виступити єдиним суцільним фронтом у рішучий бій, якщо не волять лежати розтоптаними у калюжах своєї власної крові.

Від литовців виступав п. Франк Рудінскас, який підкреслив, що антибольшевицький бльок поневолених народів веде уперту і послідовну боротьбу проти московського імперіяліста-давуна і далі буде вести боротьбу аж до повної перемоги. Він особливий зробив наголос у своїй промові, що українці і литовці були, є і будуть у спільній співпраці, як брати, як рівний з рівним побратими у войовничій боротьбі проти всяких загарбників, які посягатимуть на їхні материнські землі.

Від французів (бо у Монтреалі переважна більшість французького населення) виступав (від Міської Управи) Рене Готьє.

Він виявив не лише повне розуміння української релігійної протикомуністичної маніфестації, але й закликаючи інші народи Монтреала, дав слово повної підтримки в українській національно-визвольній справі, у громадсько-суспільному фронті боротьби проти комунізму. Взагалі його промова справила добре і багатообіцяюче враження.

Ця величезна подія коло пам'ятника Невідомого Вояка закінчилася відспіванням англійського і українського гімнів, після чого учасники маніфестації розійшлися.

**

Цього ж дня, увечері, відбулася свя-

точна академія присвячена 20 роковинам процесу СВУ і СУМ-у та 4 річниці відновлення славних традицій СУМ-у на еміграції

Плато аудиторія, яка вміщає близько тисячі осіб, заповнена вщерть, по береги. Спереду на перших місцях почесні гості організацій і духовництва, серед яких Препосвященний Кир Ізидор Борецький, Апостольський Екзарх Східної Канади та Їх Ексселенція, Кардинал Євген Тіссеран, Секретар Їонгрегації Східних Церков.

Святочну Академію відкрито бойовою піснею „Слава героям”, яку добре й енергійно виконав чоловічий хор СУМ-у під диригентурою проф. Негребецького, після чого наступила головна точка програми Академії — Святочна промова д-ра Донцова, яку ми друкуюмо без зміни окремо у цьому числі нашого журналу.

Це був тріумфальний виступ, якого ніколи не можна забути. Геніяльна глибина думок викладена з такою простотою, ясністю і переконливістю, що всі слухали із затишним диханням, слідкуючи за кожним словом, яке супроводило чи вияснявало силу і правду думки.

А коли д-р Донцов скінчив останнє слово промови, то три хвилини греміли не вмовкаючи бурхливі оплески. Здавалось, що море збунтувалось, б'ючи розігнаними валами об скелі. Захоплення промовою не знало межі.

Потім виступив Еміненція Кардинал Євген Тіссеран, зворушений промовою д-ра Донцова. Він підкреслив, що українці повинні бути горді, що мають такого велетня духа, який так блискуче під оглядом Христової Правди, з'ясував тут, в який спосіб має йти християнський овіт проти безбожного комунізму.

Він виявив свою радість, що має нагоду бути на такому величавім святі української молоді. Закликаючи до боротьби проти червоного молоха, Він звернув увагу, що одне із головних завдань Христової Науки — перебороти злий дух у душі людини.

Еміненція Кардинал Тіссеран спинився у своїм виступі на провідній верстві, еліті, яка має вести народ. Її ознаки й якості та войовничий дух, який супроводиться мудрістю

Якщо промова д-ра Донцова й Еміненція Кардинала Тиссерана настроїли дух аудиторії до войовничого оптимізму, то концертна програма не цілком відповідала цьому наставленню. Більше того, за винятком кількох точок, а саме: „За рідний край“, „Живи, Україно“ у виконанні чоловічого хору СУМ-у під диригентурою проф. Негребецького, вірш „Повстанській матері“, якого деклямував п. Доманчук (хоч у деяких місцях виходило досить театральньо), „Гетьмани“ у виконанні ліричного тенора п. Тисяка та „Алегро“, Баха, яку досить тонко, з почуттям захоплення передав на фортеп'яні проф. Фіяла, — останні надто плаксиві пісні лише знижували той бойовий тон, який започаткували попередники.

Та коли взяти в цілому, то і маніфестаційний похід і святочна акедемія присвячені 20 роковинам процесу СВУ і СУМу та -ій річниці відновлення славної традиції СУМ-у на еміграції, — пройшли у Монреалі в неділю, 10 вересня, з небувалим успіхом.

Українці зробили великий поступ уперед на зовнішньому відтинку. Вони виявили перед чужинцями свою національну організованість і тверду поставу проти комунізму.

Побажаємо творцям і учасникам цього великого здвигу Божої допомоги і якнайбільшого успіху у розбудові молодого національно-українського життя Спільки Української Молоді.

Петро Колісник

Олена Теліга

Вечірня пісня

За вікнами день холоне,
У вікнах — герші вогні, —
Замкни у моїх долонях
Ненависть свою і гнів!

Зложи на мої коліна
Каміння жорстоких днів,
І срібло свого полиню
Мені поклади до ніг.

Щоб легке, розкуте серце
Співало як вільний птах,
Щоб ти найміцніший сперся,
Спочив на моїх устах.

А я поцілунком теплим
М'яким, мов дитячий сміх,
Згашу полум'яне пекло
В очах і думках твоїх.

Та завтра, коли простори
Проріже перша сурма,

В задимлений чорний морок
Зберу я тебе сама.

Не візьмеш плачу з собою —
Я плакати буду пізніш
Тобі ж подарую я зброю —
Цілунок гострий, як ніж.

Щоб мав ти в залізнім свисті
Для крику і для мовчань
Уста рішучі, як вистріл,
Тверді як лезо меча.

*) Десять літ війни й скитальщини позбавили нашу молодь змоги зазнайомитися з багатьма іншими поетами, вартими, щоб їх знати і вивчати. На цій місці подаємо дві поезії Олени Теліги, яка є — по Лесі Українці — першою поетесою новонародженої України, і яка своїм трагічним кінцем — з розв'язки життя — дала доказ як поведінно брала вона кожне слово своєї поезії, своє післаниство. У найбільших містах мала окрему студію про Поетку.

О. В.

Хто вестиме Україну?

Питання об'єднань, роз'єднань, коаліцій і репрезентацій не сходять з української преси на еміграції, так само як і питання „легальности” чи нелегальности того чи іншого угруповання, його „права” вести народ і стояти на чолі майбутньої держави. Більша частина цих дискусій обертається докола лише цих питань, не входячи в їх суть. Тим часом про суть цих питань криком кричить життя! Лиш треба не бути глухим, щоб почути той крик.

Ті, що уважають себе соціялістами або демократами і „стоять за народ”, — очевидно не зносять жодної аристократії. Кажуть: „яким правом аристократична верства претендує правити народом тільки з права народження? Тільки тому, що батьки їх колись вславилися й заслужилися для країни? А що ж вони самі таке: Що вони зробили”? Питання слушне, коли йде про „прадідів великих правнуків поганих”, про представників звироднілої аристократії. Але — в дальшій розумованні — нашим демократам уривається логіка. І справді, вони кажуть, що не мають права ні вести націю, ні правити нею аристократи, які не **посідають жадних вищих від народу особистих прикмет характеру**, і це слушно. Але, коли їм поставити питання: **хто ж має вести націю? Які люди?** — вони просто відповідають — **ті, що вийшли з народу**, провідниками мають бути пересічні „малі люди”, такі самі як і окруження, з якого вийшли, з усіма його дефектами. Коли інші кажуть, що правити мають **тільки ті, що вийшли з вищих верств**, незалежно від прикмет їх характеру, — демократи обурюються. Але слідом за тим твердять, що на їх думку правити мають **ті, що вийшли з Нижчих верств**, незалежно від прикмет їх характеру! Для звироднілої аристократії — ніхто з нижчої верстви не сміє увійти до правлячої аристократії, хоч би й не знати,

які прикмети характеру і думки мав; для наших демократів — в правлячу верству не сміє увійти ні один „пан”... І одне, і друге — це явна нісенітниця!

Особливо в епохи подібні до нашої, до Хмельниччини, — коли доводиться вибиватися на свободу величезним зусиллям думки, волі і характеру, по довгих літах загальної оспалості і зледачіння, — не може стати на чолі нації „хтобудь”, тільки через те, що вийшов він з тої чи іншої класи. Мусять це бути люди, які **переростають своє оточення** силою ового генія (як гетьман Богдан), свого мужнього серця, твердістю характеру. Про це криком кричить і наше життя, щодня дає свої криваві науки, лиш треба вміти приглядатися тому життю і ту науку з нього черпати.

Переді мною одна стаття і одне оповідання, вирвані з самої нашої трагічної щоденної дійсности. Ось стаття О. Горового з книги „До психології суспільних верств” („Укр. Самстійник”, ч. 34), є там портрети нових провідників, які вибиваються з маси, її ведуть. Їх виїмкове завдання, виробляє в них виїмкові прикмети, або — навпаки — лише люди з виїмковими прикметами, сповняють виїмкові завдання. Такий провідник — читаємо в статті — „людає зразки високої хоробрости, лицарськості, патріотизму”, цебто **вищої ніж інші**. Як команданти, вони — „запроваджують сувору дисципліну” в своїм загоні, цебто не толерують безвідповідальности й хиткості, не потурають переступкам тільки через те, що їх зробила „людина рідної крови”, — одним словом **мають засади зовсім відмінні від тих, що проповідують розчулені інтелігенти масовики**. Дальше — такий начальник плекає засади людської гідности, — річ теж мало популярна у наших „демократів”, він наслідував Святослава Завойовника; намагався не відрізня-

тися в одязі від звичайних вояків, не вимагав від себе ніяких привілеїв у побуті. Коли під час Різдвяних Свят кухар підніс йому в подарунок якесь особливе печиво, Залізняк (його псевдо) не прийняв його і виганив кухара”. Як це все, знову, яскраво відрізняється від „демократичних” провідників, в яких на кожному другім слові про народ, а які — як ті фарисеї — жадібні дрібних пошан, подарунків, перших місць, найкращих домів і комфорту.... Далше: „ставлячи до себе великі вимоги, він ставив такі самі вимоги й до вояків”, жарав за всякі „людські слабости”, їм не потурав. В доборі свого загону, своїх близьких — не тримався засади „демократичного” об’єднання: всяких, аби більше! Робив селекцію: „людей з свого загону добирав з великою обережністю, щоб не пролізла в УПА небажана людина.... У вояків виховував почуття честі”. А наслідок — величезна популярність таких провідників серед маси: **як раз тому, що були перші серед неї, що посідали незвичайні, а виїмкові „вартости духа і серця, правдиві вартости провідника.**

Ось оповідання „Його Ідея” Ст. Корибутяка („Українець”, ч. 36). Герой — Грицько, що все носив за пазухою стару мазепинку з I-ої війни. Проти нього — страшна сила ворожа большевизму; проти нього — власні „хруні”, московські залюданці; проти нього — власна інертна маса, яка жадає спокою і спрагла пристосуватися якось до „нових часів”. Прекрасно підкреслено як твориться людина проводу! Вічна історія „Яреми, хамового сина”, якому „виростають крила” лицаря Галайди. Хромея — бувший панський підлизайка, тепер — большевицьких панів, хоче втягнути його до сексотства й донощицтва на своїх, — Грицько тримає йому чоло. Проти нього байдужа й залякана маса односельчан: „присікалися до нього, як ворони до падла”, щоб службою большевикам ратував село; обурювалися, чого Грицько зібрав їх в „робітний день” на якусь розмову, коли треба поле обробляти.... Але Грицько шпурляє їм папери-доноси, списи, багатьох з них, які здобув у скрині Хромея, ним вби-

того, — списи, за якими їх мали вивезти на смерть чи заслання. А тоді — перепросивши, що їх „від роботи відірвав у такий робітний день, глянув на занімілу громаду, переступив поріг старої колиби і зник за найближчими корчами ялівцю” з своєю рушницею.... У маленькій новелі — **виразні дві психіки:** потульної маси, що завше пристосовується до всякого нещастя хоче, і психіки провідників, які не коряться насильству і боротьбу, повстання проти нього організують. Так характеризує автор Грицька: він „був твердий, як буковий сук.... не помагали ні просьби, ні грозьби”. Коли Хромея спокушує його стати сексотом, Грицько думає: „отой синенький камінець, гадає, от красно би прилип до Хромеєвого чола.... Так лиш цок, тай фертіг. І не нявкнув би навіть” — без жодної толеранції до „людини рідної крові”, бо й яка ж то людина?! На кривду й насильство, на ганьбу — реагує як вільна, як вища людина: тоді „Грицеві очі загоралися, мов дві головні, у серці пекло”. А в момент розправи зі зрадником, на останнього з Грицького лица, „білого як полотно, гляділа його власна доля”. Символом його завзятого — була для нього стара мазепинка, що носив за пазухою. Лиш вкладав її на голову. — і „тоді я знав, що я скеля”, а всі висланці Москви, та й всі „базікання” юрби, „що треба коритися владі” чужинця, — „все це пусте, вода”. Його мазепинка, символ визвольних змагань, він про неї каже: — „оце моя віра в завтрішній день, що мусить прийти. Бо то вчені люди кажуть, що їх держить якась ідея. А я такий собі простий хлоп, що навіть не знаю, що це таке, хоч знаю, що то має бути щось дуже велике, щось дуже добре і дуже гарне, бо за те дають люди своє життя. Мене держала і держить моя чорна мазепинка” — як прапор! „Оце моя ідея!” — символ її. Вона йому „простувала хребет, сумні гадки розвівала, і казала вірити, що прийде й наш день”. І тут же погорда до байдужої юрби: „але що ви можете знати!” — ви, яких козацтво колись звало „полежаєми, периноспалами”, які спрагли спокою, невразлими на образи і ганьби отчизни.

Все, всі виїмкові прикмети Яреми, якому виростили лицарські крила Галайди за плечима є тут: твердість характеру, невразливість на просьби і грозьби, гаряче серце, готовість карати ворога і зрадника, горіти для великої ідеї, погорда до „базікань” маси про потребу не бути романтиком, а стелитися нижче, щоб тебе не зачепили, віра в наш завтрішній день, в усе велике, сильне, добре і гарне, готовість жертвувати життям і вести тисячі за собою..... з я-

Ось з таких Грицьків, з якої б кляси вони не вийшли, або з таких Ярем, як це геніяльно вхопив Шевченко, як давніше з хмельничан, — і повстає провідна нова верства народу, в вогні боротьби, яка ставить думку, гартує серце, кріпить волю на великі діла. Ось так повстає нова „аристократія”, нове лицарство, нова еліта, без якої нема народу. Цю останню фразу дослівно сказав в присутності єпископа Борецького Емінінція Кардинал Тиссеран у своїй промові до нашої молоді з СУМ-у на Монреальській Академії 10 вересня.

Так повстає нова еліта нації, так кріпнуть народи. Тільки коли на їх чолі стоять не „пересічні, такі як всі” провідники, а люди виїмкових прикмет духа і душі. Так було за нашої старо-київської державности, так було при відновленню держави за гетьманщини XVII—XVIII в. Так буде й тепер. З гуртовання, з селекції сильних, відважних, мудрих повстане провідна верства народу, повстане і сам незалежний народ. Це — шлях творення нації.

У творі „Дух нашої давнини” старався Д. Донцов теоретично дати нарис психічної вдачі провідної верстви, якою вона була в нашій історії. Тип виростаючої провідної верстви, нині серед пекла і війни на Україні, — до дрібниць нагадує провідників нашої Давнини. Україна вступає на шлях своїх великих історичних традицій, відновлених в літературі Шевченком. Вчитися від тих традицій, студіювати їх, **відмітати** всі спроби Москви і власних перекіньчиків, які здушують і паплюжать ці великі традиції, — ось завдання нашої молоді тепер!

Сумівки і сумівці під час заняття в Англії.

Петро Колісник

Школа -- основа виховання молоді

Школа — це установа, в якій людина не тільки набуває собі систематичне знання, виробляє певний кругозір, чи своєрідні погляди на оточення, а й відповідно до ідеологічних засад викладу наук виховується, виробляє свій характер, духово формує свою національну особистість. А тим більше та школа, де вчать діти.

Коли 7 річна дитина приходить до школи, то вона ще має чисту свіжу пам'ять, спраглу цікавість до всього незнамого.

І ось у великій мірі залежить, хто буде подавати послідовний курс освіти, у який спосіб і що власне вводитиме у цю освіту.

Молодий організм дитини росте, розвивається і разом із тим розвивається її індивідуальна здібність, процес мислення, тонкощі чуття, набуваються нові чи оформлюються старі своєрідні привички, робиться певний виховавчий вплив на психологію дитини, — а все це разом оформляє національну постать більшої чи меншої вартости для розвитку громадсько-суспільного життя.

І залежить, звичайно, у великій мірі обдарованости вчителів і учнів, що до одних наук виробляється любов і замишування, а до інших огида чи несмак. Невідповідно навчена і вихована дитина у перших ступенях шкільної освіти є дуже часто тяжкою до поправности.

Всі ми були дітьми і знаємо: що і власне як за нашого дитинства потрапило нам до пам'яті, так воно здебільшого і за лишає відбиток на все наше життя.

А це говорить про те, якого величезного значіння набуває навчити і виховати у бажаному напрямку дитину. Тому то по всіх країнах світу школа посідає одне із головних місць у системі національно-державного життя, тому то школі приділяється особлива увага.

Отже, школа є konieczністю для кожної нації чи держави, якщо вона не воліє стати робочим погноєм для інших націй.

Шляхом школи і зокрема книги, є можливість вибрати найпередовіші думки світу, вишколити відповідні кадри для провідних становищ для громадського чи державного життя. Процес навчання чи виховання подається за принципами загального добра нації, народу чи держави.

А як так, то тоді навчання у школах мають бути побудовані за певною системою, за певними програмами і певною підпорядкованістю.

Не може бути, щоб кожна партія, організація, товариство чи якась установа будувалала процес навчання і виховання для дітей у рідних школах на свою власну уподобу. Такий анархічний спосіб розламає націю.

Час уже централізувати увесь педагогічний процес за єдиною певною системою.

Я мав нагоду бути присутнім на кількох лекціях деяких вчителів і вчительок в українських рідних школах у Канаді і факти переконали б кожного з нас, що на 90% працюють люди по школах, які не мають нічого спільного із педагогічною працею або хоч за фахом і є педагоги, але педагогічно-методична безконтрольність і безвідповідальність привела учбовий процес наших шкіл до жахливого занедбаного стану. Уроки чи лекції непідготовані, непродумані і виглядають жалюгідністю і дилетанством. А ще гірше там, де вчителеві бракує сумління відповідальности, чи навіть панує хронічне ледарство, у наслідок чого діти не люблять не лише вчителів, а й тих наук, які викладають вчителі.

І це діється в той час, коли є повна можливість вибрати найліпші відповідні кадри для шкіл.

Отже, мова йде про те, що в першій мірі треба утворити центральну педагогічну раду із фахівців педагогів, які докладно опрацюють ряд питань, що стосуються до учбового процесу рідної школи.

1. У кожному містиві Канади, де є рідні школи або де їх можна організувати, підібрати відповідних інспекторів із висококваліфікованих педагогів-методистів, які б не тільки контролювали працю вчителів, а й направляли б у певному напрямі процес навчання.

2. Група фахівців педагогів має виробити певні програми для всіх українських рідних шкіл у Канаді, на підставі яких і повинні опрацьовувати відповідний матеріал учителі з учнями.

3. Секція педагогів-науковців мусить скласти стабільні підручники для рідної школи із тих циклів наук, які входять до програми навчального процесу.

4. Видати кілька методичних праць друком, які висвітлювали б організацію урока чи лекції, як робити добір матеріялів та як підготовляти ілюстрації різного наочного приладдя.

5. Спеціально опрацьовувати матеріял, що до виховання та самодіяльності дітей, цебто праця поза школою, поза навчанням, вдома і в товаристві, під час громадської праці чи на дозвіллі, щоб вони фор-

мувалися в душі українця-самостійника, виробляли любов і смак до свого рідного і рішучу ненависть до ворожого.

Звичайно, що вчительська рада лише мала б до чинення як фахова сила до педагогічного процесу, і яка б через певний протяг часу скликала б учительські конференції для виміни думок та вела б підготовку і передпідготовку вчителів, які б без посередньо працювали по школах.

Під оглядом фінансовим школи і далі могли б існувати при організаціях, як і ніні, лише якість учбового процесу систематично контролювали б інспектори-методисти.

Українське учительське об'єднання має стати ініціатором, щодо здійснення цих важливих завдань у навчанні та вихованні українського молодого покоління.

Учителі-педагоги мають заговорити не лише до сумління провідників організації та батьків, а в першій мірі до свого власного сумління як українця-педагога, якому не є байдужою справою нашого майбутнього.

Хочеться вірити, що об'єднання вчителів енергійно візьметься до цього, хоч твердого, але шляхетного творчого діла, й організує навчальний процес рідних шкіл в такий спосіб, якого вимагає загальне добро України.

Сумівський хор, який виступав на II-ому Краєвому З'їзді СУМ-у в Англії.

Перший З'їзд-Зустріч Уладу Старших Пластунів Канади й ЗДА

У днях 3, 4, 5 вересня відбувся у Портло узгіднено конечні зміни у правильнику Веллер, Онт. Перший З'їзд — Зустріч Уладу Старших Пластунів Канади й ЗДА. У. С. Пок.

Підготовка З'їзду тривала понад три місяці. Не дивлячись на різні перешкоди, присутність пластунок, розкиданих по різних місцях Канади й ЗДА, перекреслила всі песимістичні пророкування. Число присутніх було несподівано високе: 40 пластунок зі ЗДА й 18 з Канади. Були тут пластунки з Нью Йорку, Клівленд, Філядельфії, Лондону, Детройту, Торонта, Монтреалю.

Над берегом озера виростила пластунські намети. Рівно о 3 год пролунав свисток, який кликав до збірки. Піднесено прапор. Пролунав пластовий гімн. З'їзд офіційно відкриває його комендантка ст. пл. Н. Москалів (Торонто). Коротку промову виголошує референтка старших пластунок — д-р Н. Білозор.

„Наша зустріч,— сказала вона,— це перша проба порозуміння із розкиненими по широкому світі старшими пластунками. Ми не хочемо обмежитися в своїй діяльності до ЗДА й Канади. Ті, що найдалше від нас — найдорожчі нам.”

Зміст ділових нарад був справді діловий. Вислухано звіти реферату Старших Пластунок. Після уділення йому абсолютної вибрано новий, у склад якого ввійшли: д-р Н. Білозор (ЗДА) — референтка, Н. Москалів (Торонто) — її заступниця.

Найприємнішою хвилиною в таборі було прибуття на нашу зустріч Дорогого Гостя — Головного Отамана Сірого Льва. Радів разом з нами і Головний Отаман, бачучи так чисельно зібраних пластунок.

А вечером того ж дня „Бурлаки” роздухували „неофіційну” (не заплановану наперед) ватру.

Слідуючого дня продовжувалися ділові наради. Вислухано й продискутовано два реферати: „Старша пластунка — виховниця” (прелегентка — ст. пл. Л. Палій) і „Старша пластунка в новому світі” (прелегентка — д-р Н. Білозор). Крім цього бу-

П. Палій (Торонто) порушила одну з дуже важливих проблем виховання молоді, цитуючи слова п. д-ра Фіголя, що „основним завданням пластового руху закордоном — є збереження дитини для України” та, що „бій за Українську державу починається від бою за українську душу”.

Вона підкреслила, що наполеглива і витривала праця все дає добрі наслідки.

Другий реферат коротко змалював працю старших пластунок за останні роки. „Ми, старші пластунки — говорила п. д-р Білозор —, що виховуємо безпосередньо молоде покоління і допомагаємо сеньйорам опрацьовувати програми пластової праці, ьходимо в провідні органи Пласту і є тим Уладом у пластовій гієрархії, що від нього найбільше залежить майбутнє Пласту та моральне обличчя української молоді. Розпорошеність пластових друзів і подруг по цілому світі збільшує нашу активність і живучість”, підкресливала вона,— бо це тільки одне з тактичних потягнень „великої гри”. „Наша мета світить нам ясно,— закінчувала вона,— і жаринки пластових вогнів, що горять у наших серцях, несемо, щоб досягнути мету - розпалити з них Велику, ніколи не згасаючу, Ватру Волі!”

Увечері всі пластуни й пластунки були зайняті підготовкою святочної ватри. Як тільки надворі потемніло, чотири ст. пластунки розпалили головнею, яку привезено з останнього З'їзду Українських Старших Пластунів з Німеччини, ватру. Вогнище якомсь омолодило, зарум'янило присутніх. Потім підійшли до чудового берега озера, щоб віддати привіт Батьківщині.

Всі були звернені обличчям на Схід, де бурхливо шуміло озеро, зливаючись з темрявою ночі. Із сірих скупчених лав пластунок відійшла одна на самий берег кручі і при палахкотінні смолоскипів послала привіт від усіх до рідних, недосяжних берегів:

„... такий був вечір там далеко
в Країні тій — найкращій на землі,
куди душа кріз далі неозорі
несе у темну ніч терпкої туги спів”,
кінчила вона. Цей шривіт підхопила загаль-
на пісня: „Далеко Ти, а близька нам”. По-
тім повернулися назад і поставали навко-
ло ватри. Багаття палахкотіло. Сірний Лев
промовляв якомсь так ніжно, по-батьківсь-
ки, згадуючи увесь пройдений пластунами
шлях та тих пластунів, що земля їм нині
лером.

Після його слів почались іменування:
іменовано дві старші пластунки на старші
пластунки поучниці — на I ступінь ст. пла-
стунки, 4 ст. пластунки (між ними 2 з Торон-
та) на пластунок вірлиць — найвищий

юнацький ступінь та 6 стар. пластунок —
пластунками розвідчицями — 2 ступінь
юнацький (з них 3 були з Торонта). Кожну
з них вітав Сірний Лев і бажав загальних ус-
пхів.

У кінці прийшов останній день. О 10
год. ранку зібралися всі на площі, щоб
офіційно закрити З'їзд.

Тяжко було розлучатися з подругами
і друзями, які від'їжджали раніше, бо хо-
тіли ще оглянути Ніагару.

Нарешті й наша група від'їхала з піс-
нями до Торонта, з думками повними віри,
що незабаром знову зустрінемося на нас-
тупньому пластовому з'їзді.

Христя Вертипорох

Олесь

ДИВЛЮСЬ НА ПРОЙДЕНУ ДОРОГУ

Дивлюсь на пройдену дорогу,
І гнів і жаль мене пече...
Але у нашу перемогу
Усе ж я вірю горяче...

Як завтра день угледять люди,
Як зійде сонце золоте,
Так Україна жити буде,
Так наша мрія процвіте.

Г. Задніпрянка

На Україні

Синіють гори в даліні
І шепчуться смереки —
І пригадалися мені
Оті степи далекі...
І кручі темні і яри,
Дніпро, сади, могили,
Над ставом верби, явори, —
Простори серцю милі...
Колись там жито і овес,
Шептались буйно в полі,
А селянин свій запал ввесь,
Збирав, як дар, в stodолі.
Прийшли зловіщі чорні дні, —
Колгоспна там пшениця.
І ронить сльози на стерні
Чорнява молодиця.
Проходять каторгою дні,
Московська лайка — мова...

Снуються люди, мов німі,
Завмерло рідне слово...
Там діти хворі і брудні
З підпухлими очима...
Пригнулись хати до землі
В них ледве світло блима...
Усе завмерло, прилягло:
Ні усміху, ні співу,
Пливе зграбоване добро
В Москву, — до „колективу”.
Та прийде час і оживуть
Степи, гаї і луки, —
Кайдани рабства розірвуть
Селянські тверді руки!
Всміхнеться сонце золоте,
Заграють сурми — Воля!
І селянин свій хліб збере
Для України з поля.

Перша Конференція Наукового 1-ва ім. Шевченка в Торонті

У неділю 3 вересня ц. р. в залі Українських Ветеранів у Торонті, о 11.30 проф. Вертипорох відкрив I конференцію Наукового Товариства ім. Шевченка.

Привітавши присутніх, він у короткій, але змістовній промові, подав перегляд по передньої праці НТШ, долю його членів, які роз'їхалися по цілому світі, та накреслив завдання, які має розв'язати наукова конференція. У своєму виступі проф. Вертипорох відмітив, що не дивлячись на ті труднощі, які повстали перед науковцями (бо майже всі науковці працюють не за фахом, а на фізичній праці), більшість з них все ж не порвала зв'язку з наукою, а й далі старанно працює над нею. Особливу увагу було звернено промовцем на духові надбання НТШ, які необхідно передати українському загалоу, зокрема молоді.

Д-р Тесля відчитав численні привіти від різних організацій, установ та окремих осіб як з Канади, так і з інших країн світу.

В залі було присутніх понад 60 членів НТШ і гостей. Під час виступу науковців

із своїми дослідницькими проблематичними промоваи присутні слухали з непослабною увагою, після чого ставили питання чи забирали слово. Серед канадійського зматеріялізованого світу це досить відрадне явище.

Всі наукові доповіді були пленарні, а не відбувались по секціях, зокрема українознавчій і природознавчій, як плянувалось, бо присутні бажали почути наукові доповіді з обох ділянок.

Крім наукових доповідей, у яких брали гарячу участь присутні, були також виголошені доповіді про життя українців у різних країнах, зокрема в Югославії та Аргентині. Є дуже побажаним інформувати загал про те, як українці розбрелися по цілому світі і змусили чужинців прислухатися до голосу українця - самостійника.

Дуже було б добре, якби науковці НТШ започаткували ряд академічних вечорів на різні наукові теми.

Присутній-

Сумівці перед початком тактичних вправ. Ройовий звітує голові Осередку. Бад Кройцнах (Німеччина, французька зона).

Канадійська національна виставка

Почавши від 1879 р., в столиці провінції Онтеріо, в Торонті, відбуваються щосени канадійські національні торги.

Напочатку це були річні зустрічі купців і промисловців з Канади й ЗДА на побережжю озера Онтеріо. Були це часи, коли величезні простори цих країв були мало залюднені. Їх населення складалося із тубільців-індіан та невеликої кількості французьких та англійських колоністів, які привозили свої товари човнами.

Сьогодні канадійські національні торги відбуваються у великих павільйонах, які займають 350 акрів площі з вартістю \$45.000.000. Адміністрація і витрати на влаштування вистави виносять \$2,225.000 річно. Близько 500 підприємств на протязі двох тижнів виставляють тепер там свої вироби, чим дають нагоду 2,5 мільйонній масі побачити поступ канадійської й американської індустрії. В одному із найбільших будинків, призначеному для автомобільної галузі індустрії, можна побачити цілий ряд як особових, так і тягарових автомашин. До найкращих експонатів можна зачислити шестициліндрову англійську машину „Рольс Ройс”, ціна якої становить суму \$16,100, та виріб „Дженерал Моторс Компані”, славнозвісного „Кедалак”-а.

У павільйоні для електричних приладів увагу глядача притягала велика кількість різного роду електричних приладів, які мають полегшити працю людини вдома, в сільському господарстві, промислі й купецтві.

Виставка самих тільки сільськогосподарських продуктів, коней, рогатої худоби та різних свійських тварин були розміщені в чотирьох великих будинках. Вартість виставлених тут експонатів виносила близько \$1.000.000.

В дальших будинках примістилися різні вироби вбрань і взуття, біжутерія, фотографічні апарати й матеріали, та інші речі щоденного вжитку.

У будинку канцелярійних приладів мала швейцарська годинникарська індустрія окремих павільйон.

У відділі, де демонстровано найновіші моди, мистецтво, й ручні роботи, українці мали окремий столик, на якому були розкладені твори українського народного мистецтва. Шкода тільки, що виставка українських ручних робіт була цього року дуже малою та, порівнюючи до минулого року, не розвинулась, а змаліла.

Якщо канадійські збройні сили виставили у своєму відділі найновіші роди зброї, літаків, панцерів, моделі кораблів, льокомотивів тощо, то українці всюди і завжди лише подають на виставки писанки і вишивки. І так щороку.

А де ж войовнича Україна? Де наш поступ? Нема? Є! І великий поступ уперед, але треба його бачити, треба його показати перед світом.

А скільки є українських вчених зараз на еміграції, що зробили різні відкриття і працюють при чужинецьких лабораторіях у різних країнах світу?

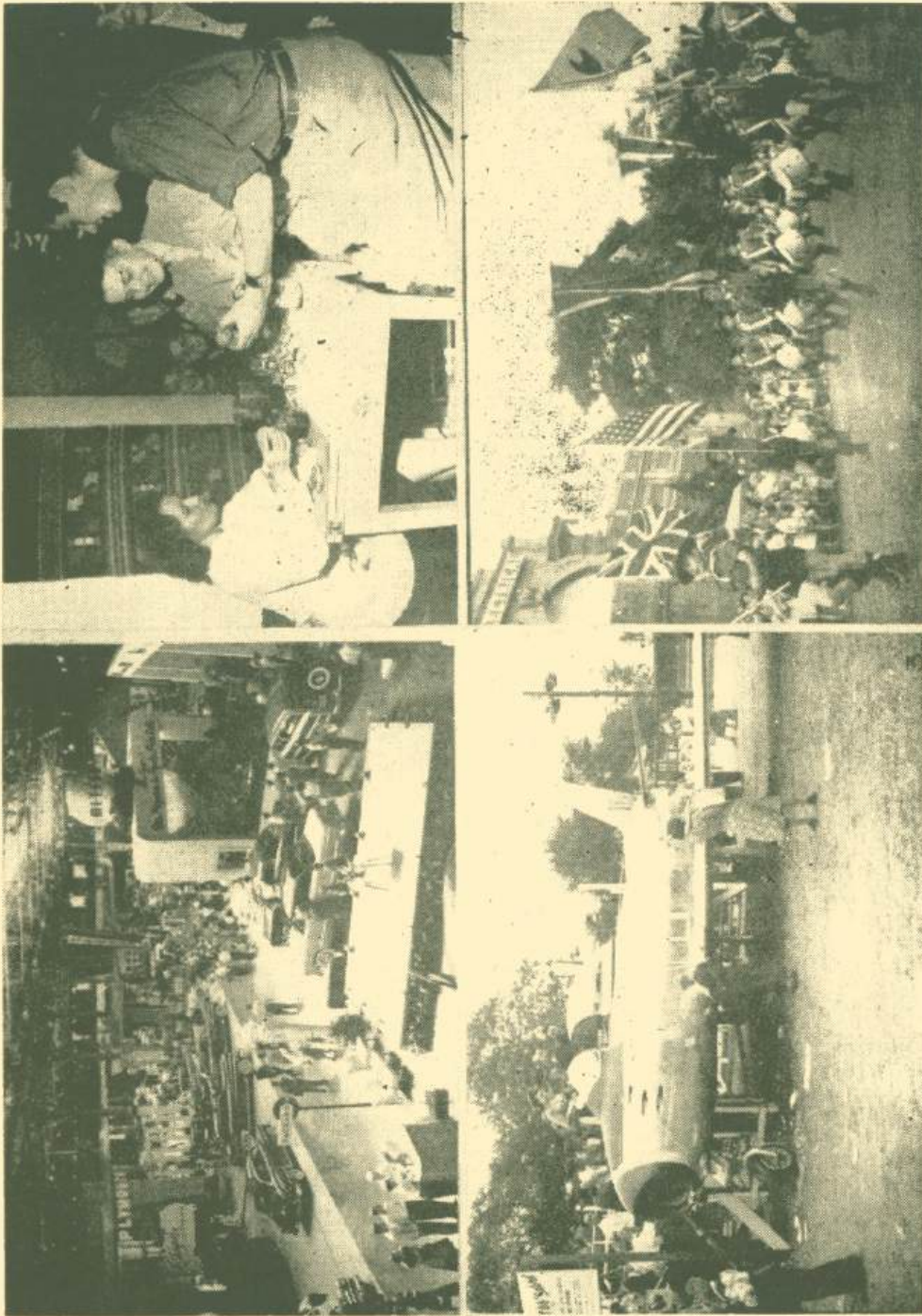
Дуже багато.

То ж треба покликати до життя такий склад комісії, який би дійсно міг підготувати відповідні матеріали на світову виставку, витягнувши для неї найновіші зразки із українського національного розвитку, щоб ми могли гідно, а не тріфаретно, презентувати українську націю перед чужинцями.

Окрім виставки товарів відбувалися під час торгів також спортові змагання акваторичної (водяної) ланки, концерти солістів і капелі та представлення артистичних груп зі знаменитими артистами й акробатами, як от: Денні Кій, Косман Гелс, Драйверс й інші. Різні музичні знавці давали нагоду молодим музикантам зловити собі численні грошеві нагороди в формі стипендій для продовжування студій чи якихось дорогоцінних речей.

Цьогорічні торги, які закінчилися в суботу, 9 вересня, можна окреслити як коащі, ніж у минулих роках. Число відвідувачів вистави на багато перевищує число відвідувачів із попередніх років, досягаючи рекордового числа 2,723.000 осіб.

Е. Клоевич

ФРАГМЕНТ З КАНАДІЙСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ВИСТАВКИ

1. Загальний вигляд павільйону автомашин, з виставкою найновіших моделей.

2. Пані Бойко демонструє українське народне мистецтво — українські писанки.

3. У відділі канадійських збройних сил виставлено найновішу модель мліського літака — Ф-86, типу „Джет Файтер”

4. Марш світового сквотінгу під час паради з нагоди відкриття виставки 25 серпня 1950.

Фото К. Лосевнч.

Осінні листя

Падає листя осінне
Золотом землю вкриває
Чути чнесь голосіння,
Вітер за літом ридає...

Тиша панувала в старезному, по осінньому журливому парку.

Здавалось усе заснуло. Тільки вітер злегка шумів верхівками могутніх дерев, наспівуючи невідому мелодію....

Деся далеко чути подзвіння. В монастирі, що заховався за сірим валом, правилися Служба Божа. Соняшне проміння посилало останнє тепло на землю, густо покриту спадаючим жовтим листям....

Довга алея здавалась ніби золотою, бо осінь щедро розкидала своє золото. Під старим дубом, на лавці, з жовтим листям у руках сиділа жінка. Бліде обличчя, втома постаті і чорний капелюх з таким же кременем говорили, що вона в жалобі....

Якимсь байдужим, повільним рухом перебирала вона пожовкле, сухе листя і здавалось, забула про все.... Тільки іноді, немов пригадуючи щось, вона підводила свої великі темні очі з довгими, шовковими війми і дивилась кудись, ніби чекала відповіді на свої болючі питання.... І картини минулого виринули з пам'яті....

.... Всього кілька місяців тому вона була надзвичайно весела і, здавалось, щасливіша за всіх людей. Вона одружилася з тим, кого любила понад усе. Він теж любив її. Довгими, зимовими вечорами, біля теплої каміну провадили вони свої розмови, плянування на майбутнє життя.

— Катре! Ти не уявляєш, яке це велике щастя,— говорив він,— любити, іти разом до нашої спільної мети; до праці для нашого народу, до відродження його духового життя. Скільки років були ми невольниками на своїй власній землі. І ти тільки подумай, Катрусечко, щоб мати скільки хліба, що здавалось всю Європу можна ним

засипати, а в той час, щоб наші рідні брати з голоду гинули.... О, де ти, справедливість?! Коли вже прийде час розплати?!

І він тихо похилив свою кучеряву голову на плече дружини.... Вона тихо гладила його любу голову і думками поплинула в далечінь, в Сибір, де живуть у засланні, а може вже й згинули її рідні.... І помста, і гострий біль озвались в її серці до тих, хто зневажив їхні святі почуття, хто втоптав у болото шляхетні традиції, традиції крові її поневоленого люду.

— Нічого, мій любий! Прийде ще час і свято для нас і для нашого Краю, бо вірю в те, що не буває такого часу, який би не прийшов. І він прийде.... Вірю в це так само, як вірю в тебе і в саму себе.— промовила Катря.

Вогонь яскраво палав у каміні і освілював всю постать Катерини. В її очах, здавалось, злилося все: і відвага, і відчай, і кохання....

Олекса любувався своєю, як він говорив, „войовничою дружиною”.

— Правда мусить прийти до нас.— усміхнувся він до неї і, взявши гітару, тихо заспівав:

О, рідна Україно — небого,
О, краю ти мій дорогий,
Чи довго топтати дороги
Ще буде чужинець лихий?

І в його голосі дзвеніла невимовна туга і питання:

Чи довго ще будуть знущатись
Ці зайди чужі — москалі?
Коли ж перестанемо зватись
Рабами на власній землі?

І раптом в дуеті пронеслося бурею:

Вже довгі роки ти спав,
О, Люде Український, прокинься!
І швидше до зброї берися, —
Бо час для розплати настав!

І довго ще бренила пісня; здавалось, що й вогонь погас у каміні, але звуки текли, плавно лилися, виливали все: і біль, і щастя, і питання до майбутнього....

Та горе людське, як і щастя, приходиться несподівано. З'явилися вночі якісь військові люди й зі словом „пашлі” заарештували її Олексу. Через два місяці розстріляли, як націоналіста, бо він був сином українського народу...

Падає, падає повільно жовте листя, уселює, цілує землю. І Катерина бачить у цьому спаданні, в цьому золотому килимі осіннього листя інший килим — далекі краї Сибіру, Соловків, які теж покриті килимом — жістками українців.

— Падає, крутиться жовтий лист, ніби роздумує, як найкраще знайти собі місце.

І низько похилила Катруся свою го-

М. Колянківський.

лівку, повиту журбою і сльози, як чисті перли, падали на руки, на листя, на землю. Пройшло кілька хвилин. Катря зірвалася на рівні ноги.

— Годі смутку! Так. Хоч і тяжко, але ж треба не забувати й про святий обов'язок кожного українця. „На працю, на боротьбу з катами! Кістки страчених кличуть до помсти!” — пронеслося як блискавка в її голові. І вона швидко пішла до виходу з парку....

Лиш вітер шумів, співав похоронну жалібну пісню тим золотим, спадаючим листям, немов заколисав його до вічного сну....

...Падає, падає листя осіннє,

Золотом землю вкриває...

Чути чиєсь голосіння, —

Вітер на трупах ридає...

Г. Задніпрянка

Вода на большевицький млин

Після поразки навесні 1940 року, французьких генералів обвинувачувано в тому, що вони приготувалися на війну з учора, а не на війну із сьогодні. Судячи з дотеперішніх повідомлень з корейського фронту, американських генералів зустріне, мабуть, закид, що вони, замість на війну із сьогодні приготувалися на війну із завтра та післязавтра.

Намагаючися застосувати наймодернішу зброю, американський військовий провід, як видається, знехтував зброю й тактику, що їм завдячував перемогу в другій світовій війні. І так, наприклад, зовсім не склав іспиту найновіший тип ловецького дюзен - літака „Ф-80”. Зірка цих бойових літаків, популярно названих „шатінг стар”, померкла дуже швидко. Правда, літаки цього типу дуже швидкі, але вони з'їдають стільки пального, що вилетівши з недалеких японських баз, можуть перебувати над ворожою територією 15-20 хвилин. Їхня швидкість серед гористого корейського терену є їхньою найбільшою хибою, бо в кожній хвилині їм загрожує розбиття. Не говоримо вже про це, що кожен з цих літаків коштує понад 1 мільйон доларів. Щоб рятувати ситуацію, ген. Мекартур за-

жадав літаків - ветеранів з боїв у Франції та Німеччині типу „Мастенгс, Ф-51”. Ці машини є швидкими, але не надто, і їхній засяг є куди ширший. Багато з них вже розм'ясовано і тепер доводиться їх поспішно монтувати.

Під час дискусій над розподілом мілітарного бюджету за останні два роки не раз приходило до палких сутичок між представниками фльоти й сухопутних військ з одного боку та між представниками повітряних сил з другого. Міністр оборони Джонсон вирішував ці спори в користь повітряної фльоти. Він був від початку наставлений на міжконтинентальну війну, вважаючи, що саме найважчі бомбовики типу Б-50 та Б-36 завдадуть Советському Союзу найболючіший удар. Будуючи ці повітряні фортеці, американське командування зовсім занедбувало сухопутну зброю.

Тим часом війна в Кореї ведеться серед зовсім своєрідних обставин. Терен гористий, без доріг і летовищ. Перші мрії про зорганізування постачального повітряного мосту, на зразок берлінського, мусили розвіятись. Харчі й военні матеріали

можна довозити лиш морським шляхом до єдиної пристані.

Совети користуються в першу чергу своєю улюбленою зброєю — танками. За незвичайно скромними обчисленнями, СРСР під цю пору має 60.000 танків, що з них найважчий тип „Йосиф Сталін - 1“ важить 70 тон і є озброєний 15-см. гарматами. Вже під час останньої війни совети завдячували свої проломи біля Орла, Мінська й Баранова виключно концентрації великої кількості панцерної зброї. Повітряна фльота грала й грає у советів другорядну роллю.

Цю саму тактику застосували Совети також в Кореї. Свій наступ почали вони в часі монсуну, що приносить з собою дощі й бурі. В дощову пору встрявання літунства в бої було неможливе. Панцирні частини, швидко просуваючись, вбилися кляинами в ряди противника, викликаючи паніку. Паніка охопила навіть найвищі американські штаби, що почувши слово „танки“, тратили голови та втікали навпростець навіть тоді, коли не було безпосередньої небезпеди.

Противники мін. Джонсона мають багато слушности, коли закидають йому сьогодні, що й військова розвідка була погано zorganizована. Чому - питаються вони — советській наступ у Кореї заскочив американське командування? Чи ж не можна було раніше довідатись про силу большевицьких танків та про їхню опанцирення?

Виявляється, що найновіша американська протитанкова зброя, що про неї в останньому часі стільки писалося, находилась в моделях вже два роки, але щойно перед декількома місяцями американське командування рішилося продукувати її масово. Отже американські частини в Кореї озброєні ще й досі „Базуоками“, які виявлялися недостатніми ще в боротьбі з німецькими танками. За ті гроші, що коштувала одна ескадра важких бомбовиків Б-36 (ціна одного бомбовика — 4 міль. доларів!) можна було вивінувати кращими протитанковими гарматами та кращою амуніцією всю армію.

Також американська фльота слушно нарікає, що серед плянувань атомової війни в останньому часі бойові кораблі уважано купую старого, нікому непотрібного заліза. Тимчасом виявилось, що без фльоти не можна було б забезпечити Формози та японських островів. Також в Кореї першу допомогу сухопутнім частинам принесли бомбовози, які вистартували з авіаносців „Веліфордж“ (американський) і „Трі юмф“ британський).

Словом, події в Кореї виявляють, що противники гіпермодерної атомобомбової стратегії мали куди більше слушности, і що Америка з своїми бомбовозами далекого засягу та своїми супербомбами мало приготована до малих воєн. Цю слабкість можуть прекрасно використовувати совети, викликаючи локальні воєнні дії в різних частинах Європи й Азії.

Спілка Української Молоді була, є і буде звернена обличчям до Матерньої Землі, до Воюючої Батьківщини, до Духа Українських багатирів, до скарбниць геніальних думок та велетенських Державних чинів, що вкрили героїзмом і славою історію Української Нації.

Із цих джерел черпає надхнення і силу Спілка Української Молоді, власне цей Прометеевський дух Шевченкового вірую наснажує Антеевою силою і завзяттям, ідеями Добра і Волі, розпалює кинучу ненависть і гнів до ворогів і перекичків, спекулянтів і опортуністів, кличе до національно - державного здвигу Української Самостійної Соборної Держави.

Спілка Української Молоді закордоном — це головна база молодих творчих сил, основна школа підготовки і перевірки кадрів, що під час військових битв і небезпек Української Національної Революції стануть до чину і керми.

Вийшла з друку і прибула до Канади досить цікава брошура О. Калинника п. н.
„ГОДИ МОВЧАТИ!“
 злочинна діяльність УРДП серед Української еміграції”

Вид. „На Чужині”. Мюнхен, 1950 рік.

Брошуру можна набути у книгарні за такою адресою:

140 Bathurst St. — Toronto, Ont.

М. Приходько

У КИЇВСЬКІЙ В'ЯЗНИЦІ

У своїй передмові до книжки М. Приходька — „На роздоріжжях смерти”, проф. Д. Дорошенко, між іншим пише: „Мало сказати, що книга його талановита; вона просто зворушуюча. Спокійно її читати не можна, і серед літератури, присвяченої стражданню українського народу під владою червоного Кремля, книга М. Приходька безперечно візьме одно з перших місць...”

Рекомендуючи суміцям перечитати цю цікаву книжку в цілості, ми подаємо тут другий з черги уривок з неї.
Ред.

Так проходили в'язничні дні — люди поволі звикали до тих страшних, нелюдських умов в'язничного побуту. Та й до чого людина не зможе звикнути? Вона навіть не може сама уявити того в нормальних умовах...

Інакше жила в'язниця ночами. Починаючи від 11-ої ночі й до 2-ої за північ, брали людей на допити, або кудись — безповоротно. В цю пору майже кожен з нас не спав, а лише міг дрімати в якомусь напруженому півзабутті.. Коли скреготів засув біля дверей, як наелектризовані підводилися майже всі голови й чекали. До камери заходив черговий по коридору, дивився на папірець і питав, приміром: „на Ки?” Тоді мусіли називати себе всі, що їх прізвище починалося літерою К. У людини з потрібним прізвищем він перепитував ім'я і потім наказував: „Давай, одевайся, бистро!” Часом додавав: „С вешчамі”. Викликаний дрижачими руками одягався й виходив на коридор. Всі співчутливим поглядом проводжали його до дверей. За 10-20 хвилин знову відчинялися двері — тепер уже питали на іншу літеру. І так часом, 4-6 чоловік з камери. Катівня працювала

повною парою. Дуже рідко обходилося без викликів.

На світанку, чи вже тоді як зовсім розвиднилося, поверталися люди з допитів і часто ми не впізнавали їх — так були вони розписані синяками й кривавими плямами.

Часто бувало, що людину після допиту „штурпаки” волочили за руки чи ноги по коридору і як пакунок вкидали до камери. Бувало й так, що людину викликали на допити без перерви протягом кільканадцяти днів. Від побиття й без сну, людина приходила до стану отупілого божевілья, і, зрештою заломившись, підписувала будь які легенди слідчого.

Іноколи люди не поверталися вже після допиту і зникали для нас безслідно, ми не знали, що з ними сталося, чи померли вони під катуванням, чи може від стрілу в потилицю. Лише другого дня приходив черговий в'язничник і забирав речі того, що не вернувся.

Ще гірше було, коли глупої ночі викликали людину з речами. Майже завжди за тою людиною губився слід..

Мало не щоночі мали ми ще й іншу „розвагу” — нелюдський крик тих, що їх мордували у в'язничних камерах для слідства. Ці камери були в підвальному корпусі третього й одинадцятого коридорів. Сюди вночі приїжджали слідчі НКВД і тут „проводили слідство” так, щоб в'язні чули, що їх чекає завтра чи позавтра. Часом з цих кімнат розносилися розпачливі крики жінок. Тоді хотілося з відчаєм безсилля битися головою об стіну, бо всі при слухалися чи не пізнають вони голос своєї сестри, дружини.

Я ніколи не забуду, як під впливом цих криків, майор червоної армії П. Т. зі всієї сили вдарився головою об ріг обко-

ваної залізом печі. Пізніше ми довідалися, що він помер ще тієї ж ночі. Дехто не міг мовчки витримати цих криків і протинав камеру істеричним звірячим ревом. Тоді відчинялися двері і винного заспокоювали замком чи обкованим чоботом на коридорі.

Часом з боку шостого коридору, де містилися камери „смертників”, ми чули страшний розпачливий крик. Він швидко згасав, так, ніби людині затискували рота, то знову на мить проривався з подвоєною силою відчаю...

Нерви були ніби наелектризовані, натягнені до останньої ступені, що перебувала з божевільям. І тільки по другій годині за північ камера погнала в свинцевому сні. Лише інколи хтонебудь, спросоння, переривав тишу болісним стогоном чи диким криком.

В таких обставинах я з тривогою й неспокоем думав про майбутні допити, не зважаючи на те, що будьякої провини за собою не мав. Я вже зрозумів, що провинна — не обов'язкова. Головне — це директива з центру, а її виразно, як ми довідалися пізніше, окреслив Єжов на засіданні керівних робітників НКВД в Києві: „Что вы за чекісти, если не можете получить показаний?! Бити бы человек, а дело всегда можно найти!”

Часом у відповідь на заяву в'язня, що він не знає за собою ніякої провини, слідчий з нахабним сміхом повторював директиву свого вождя: „Всё равно будешь писать, бил бы человек, а дело какнибудь найдём!”

І переважно „находили”: ніжною від стільця, гумовою палицею, закладаючи палець між двері, дощечкою з маленькими гвіздками, помпою від мотоцикла, що нею напамповували живіт та ще іншими „методами” советського слідства. Ті, що трималися спочатку, в більшості пізніше підписували, не тільки від бійки, а ще й тому, що бачили безпорадність свого становища.

Деякі, не чекаючи тортур, із сумним досвідом про трагічне становище поперед-

ників, писали відразу різні легенди на замовлення слідчого, а то й на підставі власної фантазії. Вони поверталися до камери небиті і ще й привозили з собою 2-3 цигарки від слідчого. Таких людей в камері не поважали і часом неофіційно бойкотували. Офіційний бойкот і якісь протести були небезпечні з огляду на суворі покарання і легку можливість провокації. Але за те майже всі в'язні з сердечним співчуттям ставилися до тих, хто стійко витримував тортури і не писав фальшивих свідчень. Кожний старався щось приємне зробити для такої людини, що поверталася з допиту.

Хочу згадати тут про одного з таких — наукового співробітника інституту Будівельної Механіки Української Академії Наук — Михайла Савчука.

Протягом 16 днів його викликали щоночі на допити і страшно мордували, домагаючися, щоб він ствердив співучасть групи своїх колег в націоналістичній, диверсійній (звичайно уявній) організації. Це очевидно було потрібно, щоб мати підставу формальну для їх арешту.

М. С. Категорично відмовився піти на таку провокацію і його щоночі мордували. Спочатку, повертаючися з допиту, він сам входив до камери, весь вкритий синяками, і навіть не показував вигляду, що йому боляче. Пізніше його, як лантуха, вкидали до камери, бо він уже не міг ходити сам. І навіть тоді він не стогнав, тільки часом болісна гримаса зводила йому лице.

Одного разу я підійшов до нього і запитав чи не міг би чимсь прислужитися йому. Властиво що я міг зробити для нього? — мені хотілося хоч обізватись теплим словом. Він зрозумів мене і подякував такою ж теплотою за співчуття.

— Ну як Ви витримуєте такі мердування і не втрачаєте рівноваги? — запитав я. — Я розумію, що це може бути в тому випадкові коли людина справді боронить якусь організаційну таємницю в ім'я ідеї, за яку вона готова вмерти, але ж тої організаційної таємниці у нас поправді нема?!

— Я відкрию вам секрет моєї витрива-

лости. Коли мене б'ють, я уявляю, що в кутку стоїть моя хвора дружина з маленькою донею на руках. Я так гостро відчуваю їхній тягар самотності й злиднів, що мій фізичний біль стає менш дошкульним. Я знаю, що коли я підлишу те, що вимагає слідчий, їх валинуть з хати і ніхто з друзів не пригріє їх теплим словом, бо вважатимуть мене за мерзотника. Нехай я згину нізачо, але з чистим сумлінням, бодай перед самим собою. Я й вам раджу так робити.

Ця розмова справила на мене сильне враження. Мені якось стало легше на душі. Саме той приклад шляхетності й сильної волі допоміг мені пізніше витримати тортури на допитах.

За три дні після цієї розмови, „штурпаки” затягли М. С. напівживого до камери. Ми поприкладали йому компреси до найбільш уражених місць і влаштували його спочити під ліжком у кутку. Він майже не стогнав. Ми лише чули, що він там ворухиться, очевидно повертаючись з одного побитого місця на друге. Потім здавалося нам, що він ніби захарчав — ми подумали, що це мабуть, у сні. А потім стих. Ми думали, що він заснув. Його ніхто не турбував, щоб він міг спокійно відпочити. Цього разу він спав довше, ніж звичайно. Не будили його й обідати, лише увечорі, коли наближався час виклику на допити,

вирішили розбудити. Але він не відзивався. Дотиком відчули, що він ніби холодний, — піднесли ліжку й побачили його зігнутого, з притиснутими кулаками біля грудей. Руки й пальці, простелене під ним, були закривавлені. В одному кулаці була міцно затиснена пружина з ліжка. Загостреним кінцем її він проколов собі серце...

Тепер ми пригадали, що кілька днів тому він відірвав ту пружину, просив допомогти йому відтягнути її кінець, бо сам не мав сили зробити того, і вигострював його об цементову підлогу. Говорив, що хоче латати подерті черевики і робить швайку. Тепер ми побачили для чого він готував її...

Покликали варту і вся камера, як один, підвелася на ноги, проводжаючи його в останню путь до безвісної могили. І не одна сльоза заблищала в очах, і не одне прокляття беззвучно промовили уста...

А він знайшов рятунок — його не могли вже покликати на допит.

Другого дня вся наша камера не прийняла їжі.

За два дні після цього забрали ліжка зі всіх камер, бо ще перед випадком у нашій камері, кілька людей повісилося, причепивши до горішнього ліжка шнур, сплетений з ниток шкарпеток, або пасок, виготовлений задалегідь з рушника чи сорочки.

Олена Теліга

Мужчинам

Не зірвуться слова гартовані, як криця,
І у руці перо не зміниться на спис.
Бо ми лише жінки. У нас душа — криниця,
З якої ви п'єте: змагайся і кріпись!

І ми їх даємо не у залізнім гімні,
У сріблї ніжних слів, у вірі в вашу міць.
Бо швидко прийде день і у завісі димній

Ви зникнете від нас мов, згряя вільних
птиць.

Ще сальви не було, не заревли гармати,
Та ви вже на ногах, І ми в останній раз,

Мов медоносний сік збираємо для вас.
Все, що дає життя, іскристе і багате

Гойдайте ж кличний дзвін! Крешіть во
гонь із кремнів!

Ми ж радістю життя вас напоївши
вщерть,

Без металевих слів і без зітхань даремних,

По ваших же слідах підемо хоч на
смерть!

ЧЕСТЬ УКРАЇНИ

ГОТОВ БОРОНИТИ!

3 життя осередків СУМ-у

3 ДІЯЛЬНОСТІ ОСЕРЕДКУ СУМ-У В ЕДМОНТОНІ

Осередок СУМ-у в Едмонтоні поживав свою діяльність в останніх двох місяцях. За той час при осередку організовано мужеський хор „Сурма” під диригентурою п. М. Іванька, який давав кілька своїх виступів, та далі підготовляє новий репертуар; жіночий квартет „Русалка” під керівництвом п. Л. Візюрини, та балетний гурток, який веде тепер п. В. Осовська, що підготовляє окремий свій виступ.

Також драм-гурток нашого осередка в тім часі виставив комедію „Марко Спотикайло”, під режисурою п. Мурички, яка під мистецьким виглядом пішла над-

звичайно. При осередку зорганізувалася оркестра „Верховина”, під диригентурою п. Черновола та дружина відбиванки.

Осередок в тім часі підготував свято відзначення Річниці Відновлення СУМ-у, взяв участь у сумівському святі в Калгар, влаштував ряд сходин та товариську забаву. Випустив два числа стійної газети „Шлях Молоді”, яка була добре зредагована та по митецькому оформлена.

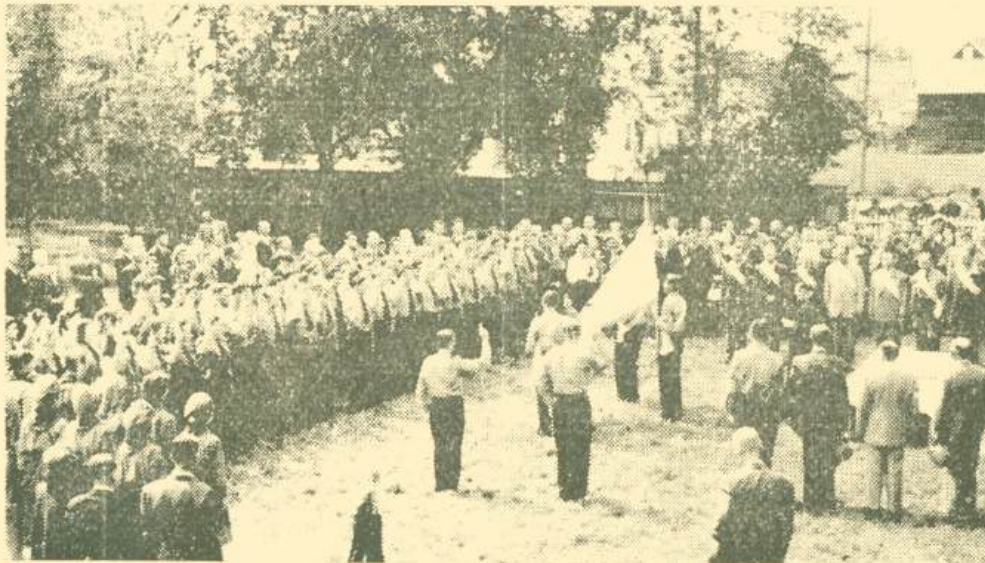
На даліше має в плані, відзначити окремим святом „Свято УПА — Покрови” та окремими рефератами ряд річниць, які припадають в місяці жовтні та листо-

паді; відзначити свято „Базару”, підготувати ревію, виступ балетного гуртка та виставити п'єсу.

На 3 жовтня ц. р. бере участь у спільній товариській зустрічі української молоді Едмонтону, яку спільно влаштовують українські молодічі організації, як: Пласт, СУМК, УКЮ, СУМ та Спортове Т-во „Україна”.

На день 12 листопада, плянує осередок Загальні Річні Збори осередка. В тім самім часі, плянує зробити організовану поїздку до осередка СУМ-у в Летбрідж, Алта, який мав би улагоджувати сумівське свято.

Сумівець

Акт складання сумівської присяги осередком СУМ-у в Едмонтоні

Алберта працює

Сумівська молодь провінції Алберти, мимо великих перешкод, які мусить поборювати майже на кожному кроці, тепер поживила свою діяльність.

І ось минуло кілька тижнів від часу як осередок СУМ-у в Едмонтоні відзначив величавим святом четверті роковини відновлення СУМ-у на еміграції, як в днях 2-3 вересня ц. р. другий осередок СУМ-у в Алберті, який начислює покищо 15 членів, відсвятковує також важну для нашої сумівської молоді річницю. Це свято має для нас велике значення тим, що ми переглядаємо при тій нагоді всі свої здобутки, які придбали за тих чотири роки свого існування, як також вносимо постанови до дальшої нашої праці.

Дуже зворушуючою вісткою та подією була в цьому святі організована участь Едмонтонського осередка, який допоміг своїми силами осередкові в Калгарі гідно його відзначити.

Свято почалося дня 2 вересня пополудні святочним Молебнем до Найсвятішого Серця Ісусового в греко-католицькій церкві, який відправив в наміренню української молоді о. парох Дрогома-рецький. Співав сумівський хор осередка в Калгарі. На молебні були присутні всі сумівці в Калгарі, 50 сумівців та сумівок з Едмонтону, які прибули зі своїм сумівським прапором, та ряд гостей зі старшого громадянства. Надзвичайне захоплення в місцевих українців викликали добре зорганізовані всі сумівці, які виступили в сумівських одностроях. По Молебні, в залі греко-кат. церкви відбулося урочисте відкриття свята, яке відкрив голова місцевого осередку п. Андрушак Бін покликав до почесної президії Всч. пароха о. Дрогома-рецького, о. Ковальського, представницю УКЮ п. Козіцьку, п. ін-

спектора Турка, та голову осередку СУМ-у в Едмонтоні п. Болехівського, учасника рейдуоучої УПА п. Пилипчака, та представника від Філії Ліги Визволення України в Едмонтоні п. Івахова.

Після того представники та гості склали привіти. Перший привіт зложив о. парох Дрогома-рецький від всіх українців католиків у Калгарі, а після нього всі члени президії від своїх організацій.

По привітах о. Ковальський виголосив програмову доповідь на тему „Вироблення доброго характеру”, в якій досить приступно та докладно пояснив і подав вказівки, щодо праці над самим собою.

На тім закінчилася офіційна частина свята та почалася весела товариська забава з танцями, яка продовжувалася до год. 12 вночі.

На забаві грала оркестра сумівського осередку в Едмонтоні, під диригентурою п. Черновола. Слідуючого дня, в неділю 3 вересня, в год. 10 рано відбувся збір обох осередків СУМ-у, й організовано всі сумівці відмашерували до церкви на Службу Божу, яку відправив о. Дрогома-рецький, а о. Ковальський виголосив надзвичайно глибоку проповідь, в якій виразно підкреслив завдання молоді в цілості, та СУМ-у зокрема. По Службі Божій відбувся Акт посвячення сумівського прапора місцевого осередку, чого dokonав о. Дрогома-рецький, який при тому виголосив гарну проповідь. З церкви всі сумівці та гості вийшли на шкільну площу. Біля церкви відбулася церемонія вбивання цвяхів в держак прапора та його передача. По тих всіх церемоніях всі сумівці осередку в Калгарі та кількох з Едмонта зложили сумівську присягу, яку відібра- в о. Дрогома-рецький в сослу-

женні о. Ковальського. Піднесені на душі та веселі, всі сумівці з гостями перейшли до залі, яка знаходиться під церквою, де й відбулося спільне прийняття, під час якого деякі представники організацій забирали слово.

По обіді, в год. 4-й відбулося відбиванкове змагання сумівських дружин обох осередків. Сумівці осередку в Едмонтоні вистовували вільний час на оглянення міста Калгарі, яке своєю красою їх дуже захоплювало. При тому слід згадати дружне поставлення українського громадянства в Калгарі, які через цілий день своїми автами возили едмонтонських сумівців та показували всі парки та гарні будови м. Калгарі.

У год. 8 вечора Всч. о. Ковальський відкрив Святочну Академію, якої перша частина була присвячена відзначенню річниці Свята Зброї, а друга Відновленню СУМ-у. У програму входили виступ сумівського хору (мужеського) при осередку СУМ-у в Калгарі, який виступив під диригентурою о. Ковальського; балетний гурток осередка СУМ-у в Едмонтоні, який викликав велике захоплення серед присутніх гостей, особливо з усіх танків, які були в цілості добре виставлені. На спеціальне призначення заслуговують виступ п. Юніка та балерини п. В. Осовської. Доповідь виголосив п. інсп. Турка, присвячений першій частині академії та реферат п. П. Івахова присвячений річниці Відновлення СУМ-у. Деклямації виголошені сумівцем з Калгарі та сумівкою з Едмонта. Добре проспівано дуєт п. Л. Візнюри та п. Берези, сумівців з Едмонта. На закінчення Академії Всч. о. Дрогома-рецький кінцевим словом звернувся до всіх присутніх з гарячим закликком, щоб зрозуміли бажання молоді та допомо-

гли її реалізувати Ідею та програму Спілки, бо в цій організації ми можемо багато зробити для добра нашого народу. У зверненні до сумівців з Едмонтону, підкреслив їхні труди, які вони мусли перебороти в зв'язку з поїздкою до Калгарі та подякував сердечно від себе та громадянства.

Ще на окрему згадку заслуговує сумівська оркестра з Едмонтону, яка пригравала до танків, що також викликало гарне враження в присутніх гостей. По закінченні всі присутні, які з причини браку місця на залі стояли навіть за дверима, з радістю та певним зворушенням розходилися додому, а сумівці з Едмонтону до свого автобуса, яким відїхали до Едмонтону.

При прощанні з сумівцями, громадянством Калгарі не одно-

му з присутніх виринула з ока сльоза з радости, що покладені на них обов'язки вони виконали, ідею СУМ-у поширили, придбали собі прихильників та ширих друзів. Подібні товариські зустрічі було б побажаним робити частіше, особливо там, де наші осередки не мають відповідних сил до самостійного влаштування. Бо тільки в той спосіб ми сумівці зможемо переконати та доказати всім нашим „противникам”, тому громадянству, яке ще не зрозуміло наших завдань, що сумівська організація, яка охоплює майже всю українську молодь, розкинену по цілому світі, побудована на здоровому ґрунті, що ми є молодь активна, життєздатна та вповні віддана головній нашій меті, якою є: Українська Самостійна Соборна Держава.

П. Ч.

ПРИКЛАД ДЛЯ ІНШИХ

Мюнхен, 18 вересня, 1950. ІСС. — На ті сьогоднішньої еміграційної дійсності в Німеччині, де сумівська праця через виїзд великої частини молоді звужлася, осередок СУМ-у в Бад-Кройцнаху (французька зона Німеччини) вибився на одне з перших місць серед інших осередків. Комітет осередку на чолі з головою п. Повзанюком зумів організувати різнобічне, багатогранне організаційне життя молоді. Тут не обмежуються лише забавами або концертами, а провадять ділову вишкільно-виховну працю. Осередок, що нараховує 45 членів, систематично організовує доповіді, бесіди, влаштовує масові прогулянки до лісу та провадить там навчання з теренознавства тощо.

Остання така прогулянка викликала велике зацікавлення та задоволення в молоді. Сумівці вивчали, як треба орієнтуватися на місцевості в різних обставинах. Крім цієї корисної науки вони вільний відпочинковий час

провели в дружній гутірці, що ще більше ріднило їх у своєму товариському колі.

До заслуги Комітету Осередку треба віднести також ретельність у чисто організаційній роботі, добрий зв'язок осередку з Краєвим Комітетом, що дає доказ доброї дисциплінованості та доброго порядку.

Осередок СУМ-у в Бад-Кройцнаху може служити добрим прикладом для інших осередків.

КРАЄВЕ СВЯТО СУМ-У В БЕЛЬГІЇ

Брюссель, 15 вересня, 1950. ІСС. — Тут підготовляється Краєве Свято молоді, організованої в СУМ-і. У святі візьмуть участь сумівські спортові дружини, хор, балети, драматичні гуртки, тощо.

Краєвий Комітет СУМ-у на Бельгію провадить тепер активну підготовку до свята.

ЗАГАЛЬНООСВІТНІ ТА УКРАЇНОЗНАВЧІ КУРСИ В ПАРАГВАЇ

Мюнхен, 18 вересня, 1950 — ІСС. — Осередок СУМ-у у Фрам-Келле 4 (Парагвай), що постав відносно не так давно, за короткий час розгорнув широку культурно-виховну працю серед молоді. На організованих самоосвітніх та українознавчих курсах молодь систематично вивчає географію, математику, історію України та інші предмети. Особливо цікавиться молодь історією України та надає їй багато уваги.

ДВІ НОВИХ П'ЄСИ ДЛЯ СУМІВСЬКИХ ТЕАТРІВ

Мюнхен, 18 вересня, 1950. ІСС — Центральний Комітет Спілки Української Молоді видав цикло стилем для сумівських театрів дві нових п'єси: „Шлях до свого дому” Діми та „Третя сила” Василя Чапленка. Обидві ці п'єси були премійовані на конкурсі сценічних творів для сумівських драм-гуртків. Першою п'єсою була видана п'єса Сергія Кокота „Великий злам”.

Таким чином сумівські самодіяльні театральні гуртки на зимовий сезон 1950/51 рік матимуть матеріал для вистав.

МОЛОДЬ АКТИВІЗУЄТЬСЯ

Ляйпгайм (Німеччина), 19 вересня, 1950. ІСС. — Лише кілька тижнів тому в таборі Ляйпгайм, що переведений тепер на німецьку економіку, організовано сумівський осередок. Проте, осередок устиг уже організувати хор, драматичний гурток та розгорнути культурно-освітню діяльність. У суботу 16 вересня осередок організував доповідь на тему: „Європа колись і сьогодні”. Запрошений з Мюнхену доповідач А. Листок дав молоді та старшому громадянству дуже цінний виклад. Простора зала була переповнена глядачами.

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ

Хвальна Редакціє!

Широ прошу надіслати нам кілька офіційних чисел Вашого цінного журналу „НА ВАРТІ”.

Нижче я подаю адресу Володимира Галата, який є представником СУМ-у на терен Бразилії та свою.

Тут у Центральній Бразилії проживає група сумівок і сумівців, які разом із пластунами плянують створити гуртки. Усіх українців у штаті Гояз (Центральна Бразилія) немає більше ніж 500 осіб. Все це є українці цієї еміграції, які прибули сюди протягом останніх 2 років. Старої української еміграції тут немає. Одно зле — починаються ферменти релігійного характеру.

Заправилами цього зла є москалі, що прибули сюди перед 30 роками. Та національно - дозріла група українців і українок вміло паралізують цих майже вже звироднілих москалів, яких належить вже давно віддати до музейного архіву.

Дуже прошу пошвидше надіслати до нас Ваш сумівський журнал „На Варті”. Честь України — Готов Боронити!

— Богдан Білинський

П. С. Палкий привіт ми надсилаємо з далекої підтропічної Центральної Бразилії всім сумівкам і сумівцям у Канаді!

Б. Б.

НІМЕЦЬКА ГАЗЕТА ПРО УКРАЇНСЬКИЙ КОНЦЕРТ

Мюнхен, 17 вересня, 1950. ИСС. — Концерт українців Зеедорфу (англійська зона Німеччини), в якому взяли активну участь сумівці, знайшов позитивний відгук у німецькій пресі. Так, часопис „Бремерфердер Цайтунг” у ч. 206 пише: „Режеспрував концертом колишній оперовий співак і режисер з Харкова Тамарченко... Під його проводом пройшла багата програма співів і танків. У гарних українських народних строях, повних прикрас і фарб, театральна група принесла глядачам частину батьківщини українців... Народні танці характеризували багатогранність і багатство народньої творчості серед ДН. Серед гостей було багато цевенських мешканців, які почували себе дуже добре”.

ПРОФ. ДОРОШЕНКО ДЯКУЄ СУМ-ові В ТОРОНТІ

Приїхавши до Парижа, п-і Наталія Дорошенко від себе і від імені свого мужа проф. Дорошенка написала лист до організації Торонта, між якими згадує і Спільку Української Молоді.

„Мій чоловік дуже просить передати окрему подяку нашій молоді в Торонто, що так гарно на проводах привітала мого чоловіка й доручила йому від СУМ дарунок. Це явище дуже позитивне, що наша молодь розуміє вагу старшого покоління. Пішли їм Боже щастя й здоров'я. Париж, XII. 14. 9. 1950”.

БІБЛІОГРАФІЯ

„МОЛОДЕ ЖИТТЯ” — журнал Українського Пласту ч. 7-8 98-99) за липень - серпен. 1950; видає Головна Пластова Старшина; В-во „Молоде Життя” за новою адресою, а саме:

Euhen Kulezycky, 2390 Carpenter Ave
Detroit 12, Mich. USA.

Зміст: Я. Вижницький — Саїдами наших рейдів; П-а — Пригода на річці Убан-

гі; А. Капітанчик — Молоде Перо; Елен Рів — Відпустка в „Короні”; Р. М. — Змаг з природою; Леся Хр. — А все ж таки усміхнися; Ліктей Ю. — Що притягає юнацтво до Пласту; Ц. Паліїв — Гутірка з пластунками; Лі — У сонячній балці; Мавка — День пластуна у Клівленді; Яким має бути „Молоде Життя”, Вісті з пластового життя; З міжнароднього Скавтіунгу; З нашого листування та різні нові видання.

УВАГА!

Поступили з Європи до друку праці М. Мироненка для вишколу молоді п. н.

„Стратегія національно-визвольної революції”

та

„Соціально-економічні основи, політика і цілі української національно-визвольної революції”

за редакцією д-ра ДОНЦОВА

Ці дві праці вийдуть окремим виданням, накладом СУМ-у в Канаді. Надсилайте за-мовлення на таку адресу: Petro Kolisnyk

140 Bathurst St. — Toronto, Ont., Can.

Сторінка фізичної культури

Мирослав Велигорський

Надходить осінь... немов за помахом чародійної палички зникають барвисті килими квітів, чорніють стерні, дерева обсіпаються золотом і червонію... все міняється... Незадовго опустіють зелені спортові майдани й білі вітрильники зложать свої крила до зимового відпочинку. Зате загомонять життям домівки, світла прожекторів побудять спортові залі і заіскриться лід на стадіонах....

Спортові керівники поблизоких осередків СУМ повинні відповідно приготувитися до осіннього сезону. Треба обов'язково скласти план праці на цей останній квартал. Першими ланками в котрих повинно розпочати працю є ланки шахів і настільного тенісу (пінг-понг). Після кількатижневих занять в одній чи другій ланці — зорганізувати розгрівки (турнір) за першість. Де є можливості треба винайняти спортову залю на руханку, відбиванку і кошівку. Якщо є охочі, зорганізувати стрілецький гурток.

До закупу власних крісів „22“ можете за малою оплатою, користуватися крісами, що їх можна випозичити на кожній стрільниці.

Сумівки і сумівці вже тепер повинні приготувлятися до Листопадового Бігу навпростець. Нехай не буде ні одного члена СУМ, що в день першого листопада не станув би на старті. Комітети осередків повинні запросити до участі в тому бігу молодь всіх українських товариств і організацій.

СПОРТОВИЙ КАЛЕЙДОСКОП

● В тенісових розгрівках за чашу Девіса, в фіналі Австралія перемогла Америку. „Що мене це обходить“ — скажете, а я скажу, що обходить, бо за „спортовим го-

росконом“ в цьому році палевне буде війна. Питаєте чому? Тому, що Австралія виграла чашу Девіса в 1914 р. і була I світова війна. Австралія виграла чашу Девіса в 1939 році і була II світова війна. І Австралія виграла чашу Девіса в 1950 р. і....

● Минулого місяця, 42-літній старшина єгипетської армії, підчас ушного дощу переплив Англійський канал (30 км.) у рекордовому часі 10 год. 52 хв.

Після виходу з води він сказав, що чується дуже добре і готов пласти назад.

Гассан Абд-Ель Регім шим залливом виграв \$ 3.100. Він рівнож є третім в історії, що переплив канал в обох напрямках.

● Альта Джібсон — це перша негртянка, що її допустили до розгрівок за першість Америки в тенісі. Демократія — „шур!“ і расова рівність — „дякже!“ — ате дотепер мурици були зачорні до білого спорту.

● В Торонті плянують збудувати величавий спортовий стадіон. Він буде коштувати \$ 5.000.000. Могиме помістити 70 тисяч глядачів і 20 тисяч авт.

Цей стадіон думають будувати на 100 акрах землі біля Віловедейл... зі „скромною“ думкою, що може він колись буде місцем Олімпіади!

Боже помагай! — ще щоб попрі стадіон так хочби маленьку оперу....

ЦІКАВИЙ СПОРТ

У Валії дуже люблять один вид „спорту“, що його називають „лурінг“. Змагунни вибирають тяжкі черевики, стають лицем один до одного та кладуть руки на рамя один одному. На даний знак починають... копати один одного в ноги! Змагун, котрий обернеться плечима — як хоче оборонити свої кістки від споршковання — програє.

Пропоную цей рід „спорту“ як запровадження для наших копунів.

ЧУДОВИЙ ФЕСТИН У ОШАВІ

У неділю, 20 серпня, на зеленій околиці у лісі Спілка Української Молоді та Ліга Визволення України спільно влаштували чудовий фестин. Це, мабуть, уперше був фестин у Ошаві, на якому було так багато присутніх.

Крім офіційної частини, яку відкрив голова осередку СУМ-у в Ошаві друг Хрунців, і на який виступав голова Краєвого Комітету СУМ-у в Канаді друг Гусин, до програми входили досить цікаві точки, підготовані творчими силами СУМ-у Ошави.

Новозорганізований сумівський хор під диригенту рою п. Юрія Скибенецького виконав ряд стрілецьких та жартівливих пісень. Почувалися деякі недотягнення та сподіваємося, що у наступному разі вийде далеко ліпше.

Добре упорався із своїм виступом балетний гурток під управою п. А. Кадикала, який виконав кілька танців. На окрему увагу за слугує танець-козачок (сольо) у виконанні панни Марусі Блашко. Чудово танцював також п. Кадикало.

Крім того, було доволі

на фестині різних забавок: гра ножиць, биття горшків, кидання куль, перегони в мішках, перегони візків та багато інших.

Дуже веселою точкою було вибрання королеви фестину. Було три кандидати, які змагалися між собою, а саме: панна Софія Паланчук, панна Роза Біловус та панна Леся Романчук. Ім'я королеви дістала панна Софія Паланчук, якій комітет фестину вручив китицю чудових живих квітів.

На закінчення програми фестину грала оркестра, а присутні охоче танцювали на свіжому повітрі.

Присутній

ХВАЛЬНА РЕДАКЦІЄ!

З приводу відбутого II Краєвого З'їзду Спілки Української Молоді в Канаді, оцим прохаю Вас від імени сумівців, які живуть на терені Центральної Бразилії, передати делегатам З'їзду і Краєвим органам СУМ-у наш палкий сумівський привіт і щиросердечно бажаємо якнайліпшого успіху новообраному проводові.

Ми свято віримо, що Спілка Української Молоді широко розгорне свою плідну діяльність серед українських робітників, селян та інтелігенції, як серед молоді так і серед старшого громадянства, бо вона є авангардом ідейної молоді тут на еміграції, войовничою молоддю у боротьбі за Українську Самостійну Соборну Державу, за яку героїчно бореться славна Українська Повстанська Армія.

Хай допомагає Вам Бог у творчій праці на добро Воюючої Батьківщини!

Честь України — Готов боронити!

**За осередок СУМ-у
в Центральній Бразилії
Богдан Білинський**

У наступнім числі йде найсвіжіша праця д-ра ДОНЦОВА „МОЛОДЬ І ТРАДИЦІЇ НАЦІОНАЛЬНІ”, спеціально написана для сумівського журналу „НА ВАРТІ”.

Молоді воїни - повстанці рейдуючих відділів УПА, які прибули до західної Німеччини, вступили в члени СУМ-у й є тепер активом цієї організації.

УВАГА!

УВАГА!

Тепер нова адреса журналу „На Варті”, а саме:

140 Bathurst St. — Toronto, Ont., Can.

Всі матеріяли подавайте лише на вище зазначену адресу.

Умови передплати в Канаді і США

Передплата на рік — 3.00 дол.; на пів року — 1.50 дол.; Ціна окремого примірника — 0.25 дол. В інших державах — в пере численні на валюту даної держави.

„НА ВАРТІ”

Видає: Краєвий Комітет Спілки
Української Молоді в Канаді

Редагує: Колегія

Адреса Редакції і Адміністрації:

„ON GUARD”

Ukrainian Monthly

140 Bathurst St.

Toronto

Ontario

Canada